

ANEKS nr 4
Karty rozpoznania
terenowego badanych
obiektów

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 1
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 3083/08 — renowacja elewacji zewnętrznych i wewnętrznych wraz z łącznikiem, izolacja ścian fundamentów klasztoru.</p> <p>Dokumentacja: — nie udało się pozyskać dokumentacji.</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w grudniu 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: renowacja cokołu tynkowanego (nowe malowanie na zapewne nowych tynkach), oczyszczenie kamiennych schodów, balustrad i podestów zewnętrznych, wykonanie izolacji z folii grzybkowej bez zamknięcia górnego i opaski zewnętrznej (żwirowej bezpośrednio przy ścianach, a dalej z dzikiego, płaskiego bruku — bez krawężników), malowanie fragmentów elewacji w pasie nadcokołowym, renowacja ścian zewnętrznych kościoła oraz konserwacja fresków w kopule.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na płaskim terenie na działce otoczonej ceglany murem. Od strony południowej znajdują się budynki klasztorne, od wschodniej ogrody klasztorne, od strony północnej pole orne, a od zachodniej droga i parking. Od strony południowej teren dość ostro opada w kierunku drogi. Na działce kościelnej znajdują się nieliczne drzewa liściaste zlokalizowane w sąsiedztwie muru. Dojście do obiektu od strony zachodniej prowadzi przez szeroką ceglana bramę oraz niewielką furtę. Teren pomiędzy bramą a schodami prowadzącymi do kościoła wybrukowany jest granitową kostką, tworząc w ten sposób niewielki plac, z którego łukiem odchodzą dwie brukowane drogi, biegnące równolegle do elewacji wschodniej i zachodniej. Kostka granitowa średnia, z wodoprzepuszczalną spoiną piaskową. Pozostały teren porośnięty jest dobrze utrzymaną trawą. W bezpośrednim sąsiedztwie ścian znajduje się żwirowa opaska (bez krawężników), a równoległe do niej biegnie kolejna, wykonana z kamienia narzutowego o średnich wymiarach.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Teren wokół kościoła jest w zasadzie płaski. Na części wybrukowanej zachowane są odpowiednie spadki odprowadzające wodę do kraterów ściekowych. Żwirowa i kamienna opaska w bezpośrednim sąsiedztwie murów nie mają spadków. Około 65% powierzchni działki to trawnik, tu woda wsiąka bezpośrednio w grunt.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Woda opadowa, zarówno rurami spustowymi z dachu, jak i z ciągów komunikacyjnych przez kratki ściekowe, odprowadzana jest do kanalizacji deszczowej. Miedziane rury, o odpowiednich przekrojach (Ø150), w dolnej części żeliwne z wyczystkami, łączą się z kanalizacją na szerokości żwirowej opaski. Miedziane rynny biegną nad gzymsami wzdłuż wszystkich okapów, które chronione są miedzianym opierzeniem. Gzymsy pokryte tynkiem zatartym na gładko i pomalowane. Większość otworów okiennych ma miedziane podokienniki. Stan miedzianego pokrycia dachu, rynien, koszy i rur spustowych jest dobry. Nie widać nieszczelności i zacieków. Od strony zachodniej do świątyni wchodzi się z tarasu, na który prowadzą szerokie, kamienne schody. Posadzka tarasu wykonana z kamiennych, kwadratowych płyt. Woda z tarasu odprowadzana jest przez ścianę oporową rurkami z blachy cynkowej.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Ściany murowane z cegły pełnej palonej, na zaprawie wapiennej. Grubość ścian zewnętrznych jest zróżnicowana. Obiekt wzniesiony jest na planie ośmioboku. Ściany konstrukcyjne mają grubość ok. 160 cm, pozostałe ściany zewnętrzne ok. 70 cm. Tynki zewnętrzne wapienne, oryginalne, w partii cokołu wymienione na renowacyjne, całość pomalowana farbą paroprzepuszczalną. Tynki w bardzo dobrym stanie technicznym. W niewielu miejscach nad cokołem widoczne drobne rysy. Tynki wewnętrzne wapienne, oryginalne. Na ścianach obwodowych (nawy boczne) do wysokości ok. 100 cm nad posadzką widoczne niewielkie, ale liczne odparzenia tynków i odspojenia warstw wykończeniowych. Powyżej, aż do sklepień, siatka drobnych rys, świadcząca o częstych cyklach zawilgocenia i wysychania tynków. W części podziemnej znajdują się krypty z pochówkami. Część ścian i sklepień krypt pokryta jest tynkiem wapiennym, część nie jest tynkowana, tylko pobielona wapnem. Widoczne bardzo niewielkie zawilgocenia w najniższych partiach i nieco większe pod piwnicznymi otworami okiennymi. Na ścianach w kościele nie występują świeże plamy, zawilgocenia, przebarwienia. Dla obiektu przeprowadzono w październiku 2020 r. badania wilgotności murów od zewnątrz (dla kościoła 23 punkty pomiarowe, dla klasztoru i łącznika 24 punkty pomiarowe) i od wewnątrz (dla kościoła 33 punkty pomiarowe, dla klasztoru i łącznika 24 punkty pomiarowe). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one: dla kościoła stan suchy, dla łącznika od wewnątrz stan bardzo mokry, dla klasztoru stan zróżnicowany (niepokojący, mokry stan w skrzydle zachodnim). Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie nie jest duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio prawie 4°C (dla 13 punktów pomiarowych) i nigdzie (oprócz krypty) nie jest mniejsza od 3°C.</p> <p>Posadzki: Posadzka w kościele w stosunku do terenu znajduje się na poziomie ok. 120–180 cm powyżej gruntu. Leży ona na sklepieniu nad kryptami. Oryginalna kamienna posadzka nie była ani wymieniana, ani remontowana. Wykazuje liczne, naturalne ślady zużycia technicznego, jednak generalnie jej stan można uznać za dobry. W części podziemnej świątyni posadzka z kamienia narzutowego na piasku. Kamienie układane gładką stroną ku górze. Zachowane są odpowiednie spadki posadzki ku środkowi traktów komunikacyjnych. Brak izolacji poziomej posadzek, wykonane zostały w technologii oddychającej. Poziom posadzki w kościele jest ok. 120–180 powyżej otaczającego terenu, a w klasztorze ok. 20–60 cm.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół jest ogrzewany sporadycznie zimą. We wnętrzu znajdują się elektryczne piece akumulacyjne, które są włączane według potrzeb, najczęściej w niedziele rano.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 65–69%; przy wilgotności zewnętrznej 100%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 12,2–14,4°C, przy temperaturze punktu rosy 8,9–9,5°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja wnętrza odbywa się w sposób naturalny. Latem drzwi zazwyczaj są otwarte na oścież. W pozostałych porach roku często otwierane przez osoby odwiedzające świątynię. Szklenie oryginalnych okien jednoszybowe, okna są szczelne dla wody, jednak zapewniają równocześnie odpowiednie wentylowanie wnętrza. Nie stwierdzono rosenia szyb. Nie jest wyczuwalny zapach wilgoci, nie stwierdzono występowania grzybów i pleśni.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 2
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 3635/08 — naprawa murów i sklepień, wzmocnienie fundamentów oraz wykonanie drenażu opaskowego.</p> <p>Dokumentacja: — nowy ks. Proboszcz nie dysponuje dokumentacją dotyczącą prac przeprowadzonych w latach ubiegłych przy kościele (aktualnie trwają prace termomodernizacyjne według odrębnego projektu); — według informacji od WKZ żadne prace dotyczące osuszania kościoła nie były prowadzone. W latach 2007–2008 przeprowadzono remont kościoła ze względu na zagrożenie konstrukcyjne murów. Jednym z działań podczas tych prac było wykonanie drenażu wokół kościoła.</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w maju 2021 r., dostępne do bezpośrednich oględzin oraz na podstawie informacji uzyskanych od ks. Proboszcza: prace przy obiekcie były wykonywane zarówno pod koniec pierwszej dekady XXI w., jak i w drugiej dekadzie i obecnie. Przeprowadzony w 2008 r. wzmiankowany powyżej remont związany był prawdopodobnie z lokalną naprawą pęknięć murów (miejscowo widoczną) oraz wykonaniem obwodowej kanalizacji deszczowej (związanej zapewne z wymianą opaski i być może mylonej ze wzmiankowanym drenażem, którego śladów nie widać). Remont cokołu też nie był przeprowadzony (oprócz ściany zachodniej), na co wskazuje duży stopień jego degradacji. Lico ceglane występujące na wszystkich elewacjach było naprawiane, widoczne są przemurowania, wymiany cegieł i spoinowanie. Opaskę (z grubej kostki granitowej) wykonano z trzech stron kościoła; od północy jest nieukończona, a od zachodu ułożono właśnie nowe, granitowe blokowe stopnie przedwejściowe. W 2019 r. wykonano nowe pokrycie dachu (dachówka ceramiczna) i orynnowanie. Wewnątrz trwa aktualnie zakrojony na szeroką skalę remont — w ramach odrębnie finansowanego przedsięwzięcia termomodernizacji. Wykonano już docieplenie stropu (na istniejącym sklepieniu pozornym drewnianym) oraz wymieniono warstwę podłogową pod nową posadzkę, z wprowadzeniem ogrzewania podłogowego.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na w miarę płaskim terenie pośrodku wsi, w zakolu dróg wiejskich. Jest orientowany, ogrodzony (parkanem metalowym i po części siatką), a po stronie północnej, bezpośrednio za budynkiem, znajduje się czynny jeszcze, dość rozległy cmentarz. Przy kościele nie ma drzew (oprócz podciętej, wysokiej lipy przy ścianie północnej), a i na cmentarzu niewiele starodrzewu pozostało (kilka okazów wzdłuż wschodniej granicy). Szerokie dojście ze wsi na teren kościoła prowadzi od zachodu i jest poprzedzone metalową bramką. Dojście to i alejki boczne mają niedawno ułożoną nawierzchnię z czerwonej kostki betonowej; obejście z trzech pozostałych stron obok opaski wykonano z betonowej kostki typu trylinka (wyraźnie już starszej, zaniedbanej i poprzrastanej roślinnością).</p>

4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Na opasce, zakończonej wtopionym betonowym krawężnikiem, występuje zauważalny spadek od ścian zewnętrznych. Opaska ta układana była luźno z kostki granitowej; obecnie jest częściowo zaniedbana i poprzeraстанą dziką trawą. Za uskokiem krawężnika jest wspomniana droga procesyjna i trawnik, ciągnący się do ogrodzenia. Opaski są szerokości ok. 1–1,2 m, a przyległe alejki ok. 2–2,5 m. Teren cmentarza leżącego w północnej części działki wykazuje niewielki spadek od budynku kościoła.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z rur spustowych wprowadzone są w grunt i zapewne do układu orurowania lokalnej kanalizacji deszczowej, wyprowadzonej prawdopodobnie do znajdującego się dalej na północ stawu; widoczna jest tylko jedna studzienka w narożu północno-wschodniej opaski. Wody z terenu spływają na boki niewielkimi spadkami i wsiąkają też w ażurowe (w miarę) nawierzchnie opaski i w trawniki. Odprowadzenie wód opadowych z dachów rynnami w większości wiszącymi i rurami spustowymi — w porządnym wykonaniu z blachy ocynkowanej (podobnie jak obróbki otworowe i gzymsowe) o przekrojach ok. 13 cm. Wpusty nie posiadają rewizji i wykonane są z PCW.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Kościół ma ściany ceglane, a ściany fundamentowe i część dolną cokołu kamienne (z głazów granitowych wstępnie obrobionych). Cokoły częściowo otylkowane zdegradowanym tynkiem różnego rodzaju. Ściany ceglane są od wewnątrz tynkowane (tynk cementowo-wapienny), a od zewnątrz pozostawione z warstwą licową. Grubość murów zewnętrznych to 85–90 cm. Wewnątrz widoczne stosunkowo świeże malowanie (jednolicie białe), na zewnątrz lico ceglane było naprawiane (prawdopodobnie w 2008 r.; brak danych co do ewentualnej hydrofobizacji).</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów od zewnątrz (6 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (13 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one silne zawilgocenie jedynie w prezbiterium (pomiary wewnętrzne, szczególnie na ścianie południowej). W czasie badań widoczne też były wysolenia na wschodniej wewnętrznej ścianie prezbiterium i w zakrystii. W innych częściach kościoła ściany są raczej suche, wewnątrz umiarkowanie wilgotne — na tynku widać miejscowo ciemniejsze i żółtawe przebarwienia, dotykowo czuć wilgoć w nieotynkowanym pasie przyposadzkowym. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio ok. 1,5°C (dla 9 punktów pomiarowych), najmniejsza w prezbiterium — 0,4°C i 0,8°C. Ocena wizualna murów pod kątem występowania zawilgoczeń i zasoleń jest zróżnicowana: ceglane lico zewnętrzne wygląda dobrze, ale już nie cokoły (których remontu nie dokończono, a tynki na nich są niekompletne, odspojone i złuszczone, zaprawa wypłukana). Opaski okien i drzwi, tynkowane i malowane na biało, zaczynają już podlegać zniszczeniom, szczególnie partie dolne. Wewnątrz zauważalna jest pozytywna różnica w stanie z dnia badań (listopad 2020 r.) i w dniu wizji (maj 2021 r.), co wynika zapewne z napraw tynków i przemalowania. W obiekcie dokonano we wrześniu 2021 r. pomiarów uzupełniających metodą wagosuszarkową. Pomiary (w ośmiu miejscach) wykazały znaczne, acz różne zawilgocenie masowe, największe w dolnych i średnich partiach ścian podłużnych nawy (w murze północnym lokalnie zdiagnozowano stan maksymalnego zawilgocenia). Badanie zasolenia murów (w czterech miejscach) wykazały podwyższoną zawartość chlorków i azotanów jedynie w warstwie tynku w ścianie wewnętrznej między prezbiterium a zakrystią. Pomiary różnicy temperatur muru i punktu rosy wykazały znaczne zmniejszenie ryzyka kondensacji pary wodnej (dla 6 punktów pomiarowych różnica wynosi średnio 3,9°C). Szczegółowe dane pomiarowe w Aneksie nr 2.</p>

		<p>Posadzki: Obecnie nie ma docelowej (nowej) posadzki w kościele. Poprzednie płytki (po części z wapienia olandzkiego różnej wielkości) zostały zdjęte, a na już przygotowane podłoże (wylewka cementowa z warstwami izolacyjnymi i ogrzewaniem podłogowym) zostanie położona nowa posadzka — w prezbiterium z odzyskanych płyt kamienia olandzkiego, a w nawie z cegły posadzkowej. Interesujące jest pozostawienie bruzdy przyściennej (szerokości ok. 20 cm i głębokości 12 cm), do wypełnienia piaskiem (rozwiązanie takie ma służyć, zdaniem proboszcza, wysychaniu wilgotnych w partiach dolnych ścian). Poziom posadzki w kościele (tak jak i poprzednio) przy ścianach południowej i północnej mniej więcej równy przyległemu terenowi; od wschodu jest niżej ok. 30 cm, a od zachodu z kolei wyżej 20 cm (w prezbiterium jest jeden stopień wyżej). W trakcie badań w listopadzie 2020 r. na płytkach posadzkowych odnotowano przyścienne wysolenia i zawilgocenia; obecnie występuje zaizolowana i sucha betonowa warstwa podkładowa. Podczas badań uzupełniających (we wrześniu 2021 r.) stwierdzono wykonanie posadzki docelowej, kamiennej i ceramicznej.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie był do tej pory ogrzewany, a po aktualnej termomodernizacji będzie ogrzewany systemem podłogowym. Pomiar temperatury w trakcie prac badawczych (październik 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 14,5°C, wewnątrz 15,4–15,9°C. Strop (sklepienie pozorne i pułap odcciążający) właśnie docieplono wełną mineralną.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 82–88%; przy wilgotności zewnętrznej 85%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 13,9–15,1°C, przy temperaturze punktu rosy 12,9–13,5°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja kościoła jest niewielka — wywiew na poddasze jest tylko wyłazem na strych, który znajduje się nad chórem; innych otworów w sklepieniu nie zauważono. W czasie badań stwierdzono zapach stęchlizny w zakryściach i w przedsionku północnym. W trakcie wizji natomiast tego typu zapachów nie odnotowano, mimo zamkniętych drzwi i okien. W kościele nie ma przedsionka na wejściu głównym. Okna są obecnie jednoszybowe z witrażami, ale wkrótce mają być od zewnątrz dodane nowe trzyszybowe. Podczas badań uzupełniających stwierdzono pozbycie się zapachu stęchlizny.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 3
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 5202/10 — prace przy elewacji, izolacja ścian fundamentowych od strony zachodniej i północnej oraz wirydarza.</p> <p>Dokumentacja: — nowy Proboszcz nie posiada dokumentacji projektowej. Poprzedni Proboszcz (który również nie uczestniczył w pracach prowadzonych w latach 2009–2010) przekazał pisemnie swoje ustalenia o zakresie wówczas wykonanych prac — usunięto opaskę betonową, zabezpieczono ściany poniżej poziomu ziemi folią kubełkową, obsypano folię otoczkami.</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w maju 2021 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: w czasie wizji stwierdzono (na całym obwodzie obiektu, w tym w wirydarzu) izolację pionową ścian fundamentowych w postaci folii kubełkowej zakończonej od góry listwą systemową zamykającą, która dostosowuje się do poziomu opaski żwirowej, ale różnie z niej wystaje lub jest zakryta. Wykonano również nowe opaski żwirowe oraz remont elewacji (malowanie połączone zapewne z lokalną naprawą tynków). Towarzyszyło temu wykonanie nowego pokrycia dachu (dachówka ceramiczna) oraz orynnowania wraz z układem odprowadzenia wody na zewnątrz działki podziemnym orurowaniem. Wewnątrz wykonano w kruchcie nową posadzkę (płytki kamionkowe 30 × 30 cm) oraz malowanie emulsyjne na podkładzie cementowo-wapiennym (dolne partie farby po części złuszczone, a tynk zawilgocony). W kościele stare posadzki są zachowane (płyty kamienne, częściowo zużyte), w obejściu ołtarza stara posadzka taflowa drewniana, tynki zabrudzone i lokalnie spękane, polichromie w stanie dość dobrym; ołtarze (i prospekt organowy) są kolejno poddawane konserwacji. Stare ławki i konfesjonały w stanie dobrym. Mimo zabrudzenia dolnych partii tynku i nielicznych plam prawdopodobnie powilgociowych nie jest odczuwalne zawilgocenie wnętrza, a wizerunek ogólny jest wiarygodny.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Zespół klasztorny położony jest na krawędzi skarpy opadającej w kierunku północnym, gdzie znajdują się łąki i rozlewiska. Teren wyniesiony jest również od strony wschodniej, gdzie przebiega droga. Od strony zachodniej jest plac przedwejściowy z urządzoną zielenią i dalej podwórze gospodarcze. Zespół obwiedziony jest murem, pełniącym funkcję oporową; jest to mur kamienny z różnorodnych kamieni (głównie narzutowych na zaprawie wapiennej w układzie swobodnym) z nakrywami ceglany (częściowo zniszczonymi). Dojście główne znajduje się od strony południowej — do kościoła poprzez kruchtę w przyziemiu zachodniej wieży, do klasztoru wejście w elewacji zachodniej. Prowadzi do nich alejka o nawierzchni z kostki średniej granitowej, a po stronie zachodniej plac wybrukowany wypłaszczonymi „kocimi łbami” z zasypką żwirową w nierównościach. Przy murze od strony wschodniej rosną blisko (kilka metrów) stare drzewa liściaste, a po stronie północnej jest mały cmentarz z grobami zakonników. Obejścia procesyjnego wokół budynku nie ma, uroczystości takie odbywają się na placu zachodnim, wokół figury św. Józefa. Przy ścianach zewnętrznych (również w wirydarzu) znajdują się opaski żwirowe. Grunt jest tu podobno piaszczysty, chłonny.</p>

4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Występuje niewielki spadek od ścian zewnętrznych, na opasce żwirowej i na znajdujących się dalej trawnikach, ograniczony w pewnym stopniu „krawężnikiem” z luźno i ażurowo ułożonych kamieni polnych. Opaski szerokości ok. 40–60 cm z drobnego różnokolorowego żwiru otoczkowego. Za opaską z trzech stron trawniki, od zachodu ww. wybrukowany plac przedwejściowy.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z dachów (o niedawno wymienionym dachówkowym pokryciu) spływają wiszącymi rynnami do rur spustowych wpuszczonych w grunt; dalej pod ziemią wyprowadzane są indywidualnie na zbocza okalających skarp. Orynowanie jest blaszane (blacha powlekana miedziopodobna), rury spustowe o różnych średnicach — przy kościele 13–15 cm, przy klasztorze 10–12 cm; wpusty są z PCW bez rewizji. W wirydarzu wody zebrane są do studzienki zbiorczej i stąd, pod budynkiem, odprowadzane na zewnątrz. Cokół obiektu ma proste, tynkowane zakończenie.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Obiekt (kościół i klasztor) ma mury nadziemne ceglane, a podziemne kamienne. Ściany nadziemne są obustronnie tynkowane, w kruchcie współczesna wyprawa cienkoinnowa na podłożu cementowo-wapiennym. Szacunkowa grubość murów to 120 cm w kościele i 100 cm w klasztorze. Malowanie zewnętrzne elewacji przeprowadzono w 2010 r. Brak jest danych dotyczących zakresu i rodzaju ewentualnych wymian tynków zewnętrznych, ale ich stosunkowo dobry stan wskazuje, że takowe były; zauważalne jest dość duże ich uziarnienie. Na styku z opaską widoczna jest izolacja pionowa w postaci folii kubełkowej zakrytej od góry systemową listwą z PCW różnie widoczną; warstwy głębsze i powierzchnia muru są niedostępne. Wewnątrz tynki są w dolnych partiach zużyte — zabrudzone i lokalnie przebarwione, a za ołtarzem nawet zasolone i zagrzybione; partie górne oraz sklepienia (i znajdujące się tam polichromie) są w dość dobrym stanie, bez widocznej degradacji.</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów. Dla kościoła od zewnątrz (9 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (19 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiarów skali wykazały one małe i umiarkowane zawilgocenie zewnętrzne, a dość duże wewnętrzne (w tym niepokojące w partiach dolnych ścian nawy północnej i prezbiterium), aczkolwiek wilgoć sięga też wyższych partii ściany południowej. W klasztorze dokonano 6 pomiarów wewnętrznych (w tym 2 w piwnicach) i 13 na zewnątrz. W piwnicach odnotowano dużą wilgotność ścian, wyżej zaś w środku umiarkowaną; od zewnątrz również umiarkowaną (skupioną w zasadzie w partiach dolnych, lokalnie i wyżej do 1,5 m). Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie nie jest duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio ok. 3,9°C (dla 13 punktów pomiarowych), jedynie w prezbiterium w jednym miejscu spada do 2,5°C. Ocena wizualna murów pod kątem występowania zawilgocenia i zasolenia jest zasadniczo pozytywna; niedawno odnowione tynki zewnętrzne i wewnętrzne w klasztorze (oprócz silnie zabrudzonych i wilgotnych tynków w piwnicach) nie noszą śladów zniszczeń (z wyjątkiem przyziemia w wirydarzu), gorzej jest wewnętrznie kościoła, ale głównie z powodu zużycia, a nie degradacji tynków (oprócz złego stanu tynków w prezbiterium za ołtarzem i w kruchcie). Wewnątrz kościoła, na sklepieniach i w wyższych partiach ścian, nie ma zauważalnych uszkodzeń.</p>

		<p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele jest w zasadzie równy poziomowi otaczającego terenu, lokalnie kilka centymetrów niższy. W skrzydłach klasztornych posadzka parteru jest wyżej niż przyległy teren — 10–120 cm, a w wirydarzu mniej więcej na tym samym poziomie. Posadzka w kościele nie była wymieniana, występują tu płyty o wymiarach ok. 40 × 40 cm, dwubarwne (w odcieniach szarości i brązowawych czerwieni), jest to polerowany wapień olandzki, cokolików nie ma; w kruchcie współczesna posadzka z płytek kamionkowych 25 × 25 cm z cokolikiem, w zakrystii klepka dębowa, a w obejściu ołtarza drewniana posadzka taflowa niekonserwowana i mocno zużyta. W budynkach klasztoru posadzka współczesna z płytek gresowych średniowymiarowych, w pospolitej odmianie faktury i kolorystyki. Na posadzce w kościele nie ma oznak wilgoci, a zużycie jest naturalne (choć lokalnie występują spękania i ubytki w narożnikach). Wnioskując z wieku istniejących posadzek, nie ma tu raczej izolacji podposadzkowej poziomej, ale jedynie podsypka piaskowa.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany; klasztor tak — z własnej kotłowni na ekogroszek znajdującej się w piwnicy budynku klasztornego. Pomiary temperatury w kościele w trakcie prac badawczych (październik 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 9,8°C, wewnątrz 11,9–13,7°C. Sklepienie nie jest ocieplone.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu kościoła wynosiły 70–74%; przy wilgotności zewnętrznej 85%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 10,7–12,8°C, przy temperaturze punktu rosy 7,4 – 9,0°C.</p> <p>Wentylacja: Otwory w sklepieniu są podobno drożne, ale jest ich tylko dwa — jeden mały w prezbiterium, drugi większy w sąsiadującym przęśle nawy. Okna drewniane, szczelne, pojedyncze; od środka okiennice składane trójdzielne (prawdopodobnie na stałe otwarte). Kościół jest wietrzony latem. W pomieszczeniach za ołtarzem i w kruchcie występuje zapach stęchlizny, dalej we wnętrzu nie jest to wyczuwalne. Niewielkie przepływy powietrza odnotowano przy drzwiach wejściowych i w krypcie (posiadającej dwa otwarte okienka).</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 4
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 1230/10 — wykonanie drenażu opaskowego oraz remont elewacji.</p> <p>Dokumentacja: — dokumentacja pozyskana mailowo od autora projektu dysponuje: w ramach remontu elewacji — skucie tynków elewacyjnych, przemurowanie pęknięć, wykonanie nowych wapiennych tynków elewacyjnych, malowanie elewacji; w zakresie izolacji i odwodnienia — wykonanie drenażu opaskowego z odprowadzeniem do wiejskiej sieci kanalizacji deszczowej (orurowanie, studzienki, zasyp żwirem i gruntem rodzimym), wykonanie izolacji pionowej (oczyszczenie i naprawa lica ścian, położenie tynku uszczelniającego mineralnego w systemie Keim Porosan, zabezpieczenie folią kubełkową zakończoną od góry listwą dociskową, wykonanie opaski żwirowej ograniczonej obrzeżem chodnikowym).</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin oraz określone informacjami od ks. Proboszcza: naprawa dachu, rynien i rur spustowych — ok. 2002 r., założenie izolacji pionowej (po odkopaniu i wyrównaniu — pokrycie murów pod ziemią tynkiem uszczelniającym na obrzutce i warstwą tynku podkładowego oraz zagruntowanie środkiem hydrofobizującym; tak wykonaną przeponę pionową zabezpieczono folią kubełkową) — ok. 2010 r., rozpoczęcie prac elewacyjnych przygotowanych, skucie starych tynków — 2010 r., wykonanie tynków elewacyjnych, drenażu i opaski żwirowej II–IV kw. 2014 r., ułożenie kostki brukowej — ok. 2016 r.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na niewielkim wyniesieniu, bezpośrednio przy murach opaska żwirowa, dalej obejście w postaci szerokiej alejki z kostki brukowej; grunty są gliniasto-piaszczyste; w trakcie badań (z 1997 r.) do poziomu –2,5 m ppt wód gruntowych nie stwierdzono. W bezpośrednim sąsiedztwie brak zieleni wysokiej. W pewnym oddaleniu (kilka — kilkanaście metrów) rosną niewielkie drzewa, głównie iglaste.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Występuje niewielki spadek od ścian zewnętrznych, bez ograniczenia krawężnikiem. Opaska żwirowa (żwir średnio-drobny łamany, przy wejściu południowym fragment opaski z płaskich większych kamieni) różnej szerokości sięga obejścia uformowanego jako aleja (szer. ok. 3 m) o nawierzchni z kostki brukowej (kamiennej), dalej do muru ogrodzenia wąski pas trawnika.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z rur spustowych wprowadzane są do jakiegoś systemu kanalizacji deszczowej, gdyż rury spustowe (poprzez systemowe wpusty) zagłębione są w grunt (w opaskę), nieustalony jest dalszy system ich zebrania i odprowadzenia; nie zauważono też studzienek. Podobnie nie ma zewnętrznych oznak (np. studzienek pośrednich) założenia drenażu, ale według słów ks. Proboszcza drenaż wykonano w odległości 1 m od ścian kościoła. Odprowadzenie wód opadowych z dachów rynnami wiszącymi i rurami spustowymi jak wyżej. Orynnowanie wykonane jest z blachy powlekanej, obróbki blacharskie otworowe, gzymsowe i nakrycia przypór z blachy płaskiej zapewne tytanowo-cynkowej ciemnoszarej (podobnie jak pokrycie dachu), nieregularnie wystający cokół otynkowany.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Kościół ma ściany murowane z kamienia (w odsłoniętych częściach widać piaskowiec i granit), od wewnątrz ciosanego, z zewnątrz wstępnie tylko obrobionego, na co wskazuje nieregularność tynków; ściany zakrystii ceglane. Tynk występuje obustronnie, od zewnątrz swobodnie narzucony w dostosowaniu zapewne do nierówności podłoża; pokryty grubą powłoką malarską — na cokole jasnoszarą, powyżej białą. Na styku z opaską żwirową wystająca nierównomiernie plastikowa listwa zamykająca zastosowaną poniżej folię kubełkową. Wewnątrz, szczególnie na ścianach prezbiterium, widoczne obszerne naprawy i uzupełnienia (z wykwitami wilgoci i chyba też zasolenia). Grubość murów zasadniczej bryły to 110–120 cm, wieży 185 cm, a zakrystii 78 cm.</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono (w listopadzie 2020 r.) badania wilgotności murów — od zewnątrz (15 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (20 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiaru skali wykazały one bardzo wilgotny, wręcz mokry stan obiektu — wewnątrz i z zewnątrz, oprócz w miarę suchych ścian południowych. Najgorzej jest w prezbiterium, gdzie od zewnątrz wilgoć jest w zasadzie na wszystkich ścianach, od zewnątrz z wyjątkiem południowej. Znamienne jest fakt częstych przypadków występowania większego zawilgocenia w wyższych partiach ścian — powyżej 1,5 m. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest krytyczne — balansuje w okolicy 0°C (dla 12 punktów pomiarowych), a w czterech przypadkach (głównie w zakrystii) kondensacja wręcz zachodzi. Ocena wizualna murów pod kątem występowania zawilgocenia i zasoleń jest negatywna, ale różna dla powierzchni zewnętrznych i wewnętrznych oraz dla poszczególnych ich partii. Elewacje w dalszej ekspozycji wyglądają dobrze, nie ma uszkodzeń tynku czy plam wilgoci, ale bliższy ogląd uwidacznia destrukcję pasa cokołowego — występują tu odspojenia tynku i złuszczenia farby, a przede wszystkim duże zabrudzenia (prawdopodobnie spowodowane wilgocią). Wewnątrz tynki prawdopodobnie nie były wymieniane, tylko miejscowo naprawiane, i to różnymi rodzajami tynków, dało to w efekcie zróżnicowanie ich nasiąkania wodą kondensacyjną w partiach wyższych, co widać szczególnie w prezbiterium. Na ścianach nawy występują ponadto oznaki zawilgocenia i zagrzybienia w pasie przyposadzkowym, szczególnie w zakątkach murów i za sprzętami.</p> <p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele w stosunku do otaczającego terenu jest na większości obwodu mniej więcej równy, niewielkie przewyższenie jest w okolicy północnej (przy zakrystii) i przy prezbiterium. Posadzki są ceramiczne (XX-wieczne płytki różnych typów i rozmiarów), w zakrystii również ceramiczne, współczesne. Posadzki te są już częściowo zużyte. W prezbiterium zamontowano prowizoryczną (przed docelową wymianą) osłonę podwyższenia podłogi z płyt OSB. Nie można stwierdzić, czy występuje izolacja pozioma.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany, oprócz zakrystii, gdzie funkcjonuje niewielki grzejnik elektryczny. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych (w listopadzie 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 16,1°C, wewnątrz 12,0–13,1°C.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 90–96%; przy wilgotności zewnętrznej 100%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 10,7–12,5°C, przy temperaturze punktu rosy 11,4–12,3°C.</p> <p>Wentylacja: W płaskim stropie nad nawą znajdują się cztery niewielkie, okrągłe otwory kontaktowe na poddasze; możliwe też, że wentylowana jest krypta pod prezbiterium przez znajdujące się w podstopnicach kratki. Kościół jest przewietrzany (wg. relacji ks. Proboszcza w ciepłe dni); w stalowych oknach zamontowane są witraże (kilkanaście lat temu, prawdopodobnie bez możliwości uchyłu). W dniu pomiarów nie zarejestrowano żadnych ruchów powietrza wewnątrz.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 5
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 5257/10 — wykonanie odprowadzenia wód opadowych z połąci dachowych wraz z wykonaniem drenażu opaskowego i izolacji przeciwwilgociowej budynku kościoła.</p> <p>Dokumentacja: — ks. Proboszcz udostępnił: „Orzeczenie techniczne zawilgocenia kościoła...” z 2008 r.; „Projekt budowlany odprowadzenia wód opadowych z połąci dachowych, drenażu opaskowego i izolacji przeciwwilgociowej wokół budynku kościoła...” z 2009 r.; „Raport końcowy z wykonania zadania...” sporządzony w 2010 r.</p> <p>Według Raportu wykonano roboty ziemne, drenarskie, izolacyjne, studniarskie, drogowe — które Projekt przedstawiał jako: wykonanie drenażu opaskowego w zasypce filtracyjnej wraz ze studzienkami kontrolnymi i studzienkami zbiorczymi (zbierającymi też prawdopodobnie wodę z rur spustowych), wykonanie izolacji pionowej ścian stykających się z gruntem) jako elastycznej powłoki bitumicznej firmy Deitermann na wyrównanym i naprawionym podłożu z zabezpieczeniem folią kubełkową; zasypanie wykopu (gruntem rodzimym) i wzdłuż ścian na szerokości 0,6 m wykonanie opaski żwirowej z kruszywa łamanego, przywrócenie nawierzchni.</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: wykonanie drenażu (sądząc z widocznych licznych studzienek) i opaski żwirowej, zebranie i odprowadzenie podziemne wód opadowych (sądząc z występowania studzienek i wpustów orurowania w grunt), występowanie folii/maty zabezpieczającej powierzchnię zewnętrzną ścian fundamentowych, usunięcie części okalającego, wysokiego drzewostanu, wymiana tynków na renowacyjne (można stwierdzić, że prawdopodobna, ale niewiadoma zakresowo — opierając się na relacji ks. Proboszcza oraz wniosując na podstawie dobrego stanu tynków i wymalowań wewnętrznych oraz widocznej wymiany tynku pasa cokołowego na zewnątrz). Duże prace remontowe były przeprowadzone uprzednio, w ramach gruntownego remontu kościoła w drugiej połowie lat 90. XX w. — m.in. wymiana pokrycia na dachówkę ceramiczną, wymiana podłoża i posadzek, wymiana tynków wewnętrznych, nowe malowania.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na niewielkim wyniesieniu (0,5–1 m względem przebiegającej od strony zachodniej drogi) i zajmuje stosunkowo niewielki, wygradzony teren w centrum wsi, mając od strony północnej plebanie, a od wschodniej pola i łąki (z przejściem w kierunku południowo-wschodnim na rozległy cmentarz). Na północnych obrzeżach występują dość wysokie, ale nieliczne drzewa liściaste i iglaste, a w bezpośredniej bliskości elewacji nasadzono tuje i krzewy. Dojście główne prowadzi od strony zachodniej i ma nawierzchnię z pospolitej, podłużnej kostki betonowej (podobnie jak biegnąca wokół kościoła droga procesyjna). Przy budynku, zgodnie z jego obrysem, założono opaskę żwirową szerokości ok. 60 cm ze żwiru drobnego, płukanego. Pozostałą część terenu pokrywają trawniki. Poziom terenu był niegdyś zapewne niższy, sądząc po braku zwyczajowo występujących schodków przedwejściowych.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Występuje niewielki spadek od ścian zewnętrznych, ograniczony w pewnym stopniu betonowym krawężnikiem opaski; dalej jest pas trawnika (z dość gęstymi nasadzeniami krzewów) i stosunkowo blisko przebiegająca utwardzona aleja obejścia.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z rur spustowych wprowadzone są w grunt i dalej zapewne do systemu wiejskiej kanalizacji deszczowej; wykonano też drenaż, włączony najprawdopodobniej do wspólnej studzienki zbiorczej. Rynny są wiszące, a całe orynnowanie wykonane po części z blachy powlekanej, po części z PCW. Przekroje niewielkie — 12-13,5 cm.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Kościół ma fundamenty z kamienia (łupek), a ściany kamienno-ceglane (z przewagą kamienia). Ściany są obustronnie tynkowane. Tynki zewnętrzne zniszczone — zarówno w partiach cokołowych (gdzie widać pas nowszego, ale już miejscowo zdegradowanego tynku, być może renowacyjnego), jak i w partiach wyższych, szczególnie górnych (gdzie występują znaczne ubytki, odspojenia, zawilgocenia i korozja biologiczna, nie mówiąc już o zabrudzeniach). Wewnątrz tynki i malowanie wyglądają dość dobrze (według ks. Proboszcza wymieniane w 2015 r.), ale miejscowo nad cokolikiem występują już spęcherzenia. Wykończenie sklepienia w prezbiterium i płaskiego stropu w nawie nie wykazuje oznak degradacji. Szacunkowa grubość murów zewnętrznych nawy to 150 cm, a grubość pozostałych ścian zewnętrznych i wewnętrznych oscyluje w granicach 140–180 cm. Na ścianach fundamentowych wykonano izolację pionową, bitumiczną powłokową z zabezpieczeniem grubą folią bez listwy kończącej i już odspojoną od lica ściany. Dla obiektu przeprowadzono (w listopadzie 2020 r.) badania wilgotności murów od zewnątrz (23 punkty pomiarowe) i od wewnątrz (28 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiaru skali wykazały one bardzo wysoki stan zawilgocenia, w zasadzie nie ma ściany suchej (oprócz fragmentu ściany południowej nawy, stosunkowo suche są też wyższe partie ścian prezbiterium). Szczególnie mokre są (od zewnątrz i wewnątrz) ściany kruchty, zachodnia ściana nawy i mury południowej zakrystii. Znamienny jest wysoki zasięg zwilgocenia (zmierzone do wysokości 2,5 m), a nawet wzrost jego poziomu w partiach wyższych. Możliwość kondensacji pary wodnej w przegrodzie bardzo duża, szczególnie w porze i warunkach pogodowych panujących podczas wykonywania pomiarów. Pomiar we wszystkich 16 punktach pokazały już zachodzącą kondensację, największą na ścianie północno-wschodniej prezbiterium i wewnątrz kruchty. Ocena wizualna murów pod kątem występowania zawilgoczeń i zasoleń jest różna dla wnętrza i zewnątrz. Ściany (i sklepienie i strop) od wewnątrz są w stanie dobrym i w miarę czystym, oprócz miejscowych uszkodzeń w partiach dolnych i w kruchcie. Natomiast tynki zewnętrzne należy ocenić zdecydowanie negatywnie; na całej powierzchni są silnie zdegradowane (łącznie z powłoką malarską), występują liczne odspojenia, złuszczenia, widoczne oznaki porażenia mikrobiologicznego (w zakątkach i pod gzymsami) — oprócz niedawno chyba wprowadzonych lub wymienionych tynków cokołowych, jednak niestarannie wykonanych i już z oznakami korozji.</p> <p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele w stosunku do otaczającego terenu jest na większości obwodu do siebie zbliżony; wejście główne nie jest poprzedzone stopniami. Posadzka podstawowa w kościele była wymieniana w drugiej połowie lat 90. XX w., ale jest obecnie różna — w nawie z dużych płyt granitowych, a w pomieszczeniach bocznych z lastrika i płytek ceramicznych. Na posadzce nie ma oznak zużycia i wilgoci. W czasie niedawnej wymiany posadzki wprowadzono prawdopodobnie izolację podpodłogową.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany, jedynie w zakrystii znajduje się grzejnik elektryczny olejowy. Pomiaru temperatury w trakcie prac badawczych (w listopadzie 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 13,3°C, wewnątrz 12,7–13,2°C. Strop i sklepienie są nieocieplone.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły od 94,3% (najniższa — chór) do 100% (najwyższa — strych); przy wilgotności zewnętrznej 93%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 11,0–12,0°C, przy temperaturze punktu rosy 12,2–13,0°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja kościoła jest niewielka — w stropie nawy są dwa otwory kontaktowe na poddasze, zimą przymykane. Okna z witrażami stałe; przewietrzanie kościoła funkcjonuje w miarę możliwości, głównie latem, ale drzwi na wieżę są niezamykane. Przepływów powietrza w trakcie badań nie odnotowano.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 6
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 7424/10 — wykonanie izolacji wodochronnych.</p> <p>Dokumentacja: — w parafii: okazano dwa opracowania „Projekt budowlany z programem prac konserwatorskich remontu zabezpieczającego kościoła parafialnego...” z 2009 r. i „Dokumentację powykonawczą” z 2010 r. oraz decyzje z WKZ i starostwa pozwalające na wykonywanie przedmiotowych prac. Projekt i program przewidywał m.in.: wykonanie izolacji wodochronnych (izolacja pozioma po obwodzie kościoła w drugiej spoinie poziomej nad kamiennym murem fundamentowym, w miarę możliwości od strony wewnętrznej kościoła, przy pomocy iniekcji niskociśnieniowej, izolacja pionowa ograniczona do zabezpieczenia spoin; osłonięcie muru folią kubełkową); przeprowadzenie remontu elewacji i ścian wewnętrznych (przemurowanie i wymiana licówki; oczyszczenie, odsolenie — w tym skucie tynków do wys. 2 m i położenie tynku renowacyjnego; spoinowanie zaprawą trasową wątku ceglanego; scalenie kolorystyczne i hydrofobizacja); wykonanie opaski z drobnego żwiru płukanego (po obniżeniu terenu wokół kościoła o ok. 15–30 cm); usunięcie ogrzewania nadmuchowego wraz z przybudowaną kotłownią. Opracowanie to jest obszerne, wystarczająco szczegółowe i rzetelne. Natomiast dokumentacja powykonawcza jest skrótowa i bardzo ogólna, ogranicza się do zakresu izolacyjnego, bez podania szczegółów wykonanych prac (opisano tu dwa rodzaje iniekcji, jako izolacji poziomej, bez podania sposobu i zakresu izolowania pionowego). Dołączony rysunek (rzut przyziemia) przedstawia zakres przepon iniekcyjnych, pokazano tu wykonanie przepon — obustronnie na wieży i elewacji zachodniej, od wewnątrz w nawie i od zewnątrz w kaplicach i w prezbiterium; – występuje też (nie pozyskana) dokumentacja „Orzeczenie techniczne mykologiczno-budowlane wraz z programem prac konserwatorskich dla kościoła...”.</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w maju 2021 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: widoczne jest wykonanie izolacji poziomych oraz remontu elewacji (wraz z opaskami), jednak nie obejmują one całego obwodu kościoła i wszystkich ścian elewacyjnych oraz wnętrza. Przeponę wykonano: na kaplicy północnej (od zewnątrz, widoczne zaślepienie odwierty), na kaplicy południowej od zewnątrz (otwory prawdopodobnie skryte pod nową obróbką cokołu i tynkowaniem), wokół prezbiterium i zakrystii (od zewnątrz, otwory skryte pod nową spoiną), od wewnątrz na ścianie północnej i południowej oraz fragmentach ściany zachodniej kościoła i na fragmentach filarów (widoczne zaślepienie odwierty nad posadzką). Remontowi poddano elewacje ceglane (oczyszczenie, uzupełnienia, spoinowanie) od zakrystii do wieży oraz tynkowane elewacje kaplicy i kruchty południowej (naprawy, nowe tynki i malowanie) — czyli część południową i wschodnią kościoła (stanowiącą ok. 3/5 obwodu). Na ścianach wewnętrznych ograniczono się do skucia tynku w pasie dolnym w zachodniej części kościoła i w kruchcie południowej; można też wnioskować o odnowieniu ścian prezbiterium (do ołtarza), choć nie są już „pierwszej świeżości”. Ponadto wykonano nowe opaski towarzyszące remontowanemu zakresowi elewacji — w postaci bruku granitowego z dużych, płaskich, ale nieregularnych kamieni, na zaprawie prawdopodobnie cementowo-wapiennej. Widoczne jest też nowe pokrycie dachowe (dachówka ceramiczna) oraz orynnowanie.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na wyniesieniu, wyłuszczonej od południa (skąd prowadzi główne dojście do obiektu) i dość znacznie opadającym w kierunku północnym. Obwiedziony jest murem ogrodzenia (z wystającymi głazami narzutowymi i stanowiącym po części mur oporowy) wraz z ze znajdującym się od północy rozległym trawiastym placem, z okazałą wierzbą pośrodku i w głębi zadaszoną drogą krzyżową. Bliżej kościoła (od południa, wschodu i zachodu) znajdują się nieliczne pochówki, zaznaczone nagrobkami. Wysokie drzewa liściaste (lipy,</p>

		<p>kasztanowce) rosną w odległości 10–15 m, z trzech stron po wewnętrznej stronie ogrodzenia, a od wschodu również po stronie zewnętrznej; z tej też strony (tuż za murem) przebiega droga główna. Według Proboszcza grunt tu jest prawdopodobnie gliniasty. Poziom terenu przy elewacjach miał być obniżony (według projektu o ok. 15–30 cm do poziomu istniejącego muru fundamentowego wykonanego z kamienia), ale nie jest pewne, czy zostało to konsekwentnie wykonane, nie wszędzie bowiem lico ceglane znajduje się ponad gruntem, a partie nie poddane inwestycjom naprawczym i porządkującym nie różnią się poziomem od partii zagospodarowanych. Przed wejściem do kruchty południowej zmontowano nowe schody blokowe, z szarego granitu, z zachowaniem starego, oryginalnego stopnia progowego.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Dość znaczny spadek od ścian zewnętrznych, w zasadzie nieograniczony żadną barierą, gdyż znajdujący się dalej krawężnik (na styku z trawnikiem lub alejką) jest wtopiony w poziom bruku. Opaski w części już urządzonych są dużej szerokości (do 1,3 m) i wykonane z dużych, nieregularnych, ale płaskich granitowych kamieni; w części niepoddanej remontowi opaski (podobne materiałowo) są dużo węższe i przerastane trawą. Przed opaską znajduje się wybrukowane kostką betonową obejście (droga procesyjna) o szerokości ok. 1,5 m, na dojściu głównym szersze, nawet kilkumetrowe. Dalej do muru ogrodzenia są zadbane trawniki. Godnym zauważeniem jest też występowanie rozrzuconych po opasce lamp dolnego oświetlenia iluminacyjnego — są to okrągłe, wpuszczane w grunt oprawy.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z rur spustowych (z barwionego PCW o średnicy ok. 13 cm) wyprowadzone są na teren, ale prawie wszędzie, lub w niewielkim oddaleniu, pod nimi znajdują się kratki wpustowe wyprowadzone zapewne na skarpę okolicznych łąk. Odprowadzenie wód opadowych z dachów rynnami wiszącymi i rurami spustowymi jak wyżej. Obróbki gzymsów i zwieńczenie cokołów (na odnowionych, tynkowanych częściach obiektu) blaszane; na nieodnawianej kaplicy północnej występ cokołu jedynie tynkowany, a na elewacjach ceglanych cokołów w postaci wysuniętej kształtki ceramicznej.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Kościół ma ściany nadziemne ceglane, a ściany fundamentowe kamienne, murowane przeważnie z kamienia polnego granitowego w układzie swobodnym (miejscami widać wychodzące z lica duże głazy). Grubość ścian zewnętrznych nawy szacunkowo 85–90 cm, w prezbiterium 70 cm. Ściany kościoła pierwotnego są z zewnątrz nietynkowane (w części poddane renowacji), od środka zaś pokryte tynkiem, który w partii dolnej (do wysokości ok. 75 cm) jest skutny. Ściany późniejszych kaplic są obustronnie tynkowane, cokoły pokryte wyprawą gruboziarnistą (z wystającymi gdzieś gładzami). Brak jest danych dotyczących ewentualnej wymiany tynku na odnawianej kruchcie i kaplicy południowej. Widoczna jest różnica w stanie wykończenia elewacji kaplicy południowej (stan dobry) i północnej (stan zły — liczne odspojenia, znaczne zabrudzenia i zawilgocenia). Wewnątrz tynki nie były wymieniane, a wymalowania są już w dość znacznym stopniu zniszczone. Zakres i rodzaj izolacji pionowej (wspomnianej w projekcie) jest nie do uchwycenia. Natomiast izolacja pozioma (której ślady omówiono powyżej) została wykonana, jak opisano w dokumentacji powykonawczej, to znaczy po części preparatem krzemianującym, po części pastą siloksanową. Poziom tej przepony znajduje się: od wewnątrz na wysokości ok. 30 cm nad posadzką (na filarach tuż nad posadzką), od zewnątrz w pierwszej spoinie nad cokołem.</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono (w październiku 2020 r.) badania wilgotności murów: od zewnątrz (14 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (24 punkty pomiarowe). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one duże zawilgocenie ścian, i to w stopniu porównywalnym z zewnątrz i od wewnątrz. Od wewnątrz mokre lub bardzo wilgotne są ściany zakrystii i prezbiterium, ściana zachodnia kruchty południowej oraz zachodnie fragmenty ścian podłużnych</p>

		<p>(północnej i południowej) i dolne partie ścian kaplicy północnej. Filary wykazują mniejsze zawilgocenie, podobnie jak kaplica południowa. Znamienny jest fakt, że w wielu przypadkach wyższy poziom wilgotności zmierzono w górnych partiach ścian (na wysokości 1,5–2 m). Na zewnątrz sytuacja gradientu wilgotności jest podobna, a najbardziej mokry mur jest w środkowej partii ścian kaplicy północnej. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio tylko ok. 0,7°C (dla 15 punktów pomiarowych). Natomiast ocena wizualna murów pod kątem występowania zawilgoczeń i zasoleń nie jest w całości negatywna — źle wyglądają nieodnowione tynki zewnętrzne kaplicy północnej, ale już dobrze kaplicy południowej; tynki wewnętrzne kościoła noszą ślady długiego już funkcjonowania i są zabrudzone, ale nie odspojone (oprócz znacznie zdegradowanych tynków w kruchcie i lokalnie w prezbiterium). Powierzchnia wyższych partii ścian i sklepień nie wykazuje specjalnych uszkodzeń. W obiekcie dokonano we wrześniu 2021 r. pomiarów uzupełniających metodą wagosuszkową w ośmiu miejscach. Pomiar wykazały generalnie średnie, ale zróżnicowane zawilgocenie masowe, lokalnie (w prezbiterium) podwyższone, z czego można wyciągnąć wniosek o częściowej skuteczności zabiegu iniekcji. Natomiast pomiary zasolenia murów (w pięciu miejscach) pokazały wysokie wartości i w zasadzie tylko w jednym miejscu nie ma soli. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej okazało się bardzo wysokie (średnia różnica temperatury muru i punktu rosy to 2,0°C, dla czterech punktów pomiarowych). Szczegółowe dane pomiarowe w Aneksie nr 2.</p> <p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele jest wyższy w stosunku do otaczającego terenu — ale niewiele (kilka centymetrów), oprócz znacznego przewyższenia (do 0,75 m) przy ścianie południowej kaplicy. Posadzka w kościele nie była wymieniana, występują tu płyty o wymiarach ok. 45 × 45 cm (w części zachodniej, w kaplicach i w kruchcie płytki mniejsze), dwubarwne (w odcieniach szarości i brązowej czerwieni), zapewne jest to polerowany wapień olandzki, cokolików nie ma. Na posadzce w kościele nie ma oznak wilgoci, a zużycie jest naturalne (choć lokalnie występują spękania i ubytki w narożnikach). Wnioskując z wieku istniejących posadzek, nie ma tu specjalnej izolacji podposadzkowej poziomej, ale zapewne podkład piaskowy. W wielu miejscach widoczne jest wtórne uszczelnienie posadzki przez wyspoinowanie cementem.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych (w październiku 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 15,7°C, wewnątrz 15,2–15,8°C. Sklepienie nie jest docieplone.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie prac badawczych na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 83–94%; przy wilgotności zewnętrznej 96%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 13,8–15,0°C, przy temperaturze punktu rosy 12,4–15,1°C (oznacza to, że w dwóch miejscach pomiarowych już zachodzi kondensacja, a w czterech jest jej duże zagrożenie).</p> <p>Wentylacja: Wentylacja naturalna kościoła otworami w sklepieniu na poddasze (podobno są latem odtykane) — w nawie występuje duży otwór w środkowym polu, w polach sąsiadujących tylko dwa małe; w prezbiterium trzy średnie otwory. Kościół jest wietrzony latem (podobno przez otwarcie drzwi kruchty zachodniej), w trakcie wizji (maj 2021 r.) drzwi do kruchty południowej były stale otwarte. Wtedy też nie był w kościele odczuwany zapach stęchlizny, co miało miejsce w trakcie październikowych badań, szczególnie w zakrystii. Niewielkie przepływy powietrza w trakcie badań odnotowano przy drzwiach wejściowych od południa. Zapach stęchlizny utrzymywał się w zakrystii również w trakcie prowadzenia badań uzupełniających.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 7
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 3326/09 — prace przy dachu, wykonanie termoizolacji sklepienia i izolacji fundamentów oraz odprowadzenie wód gruntowych i opadowych.</p> <p>Dokumentacja: — w parafii udostępniono fragment dokumentacji z 2015 r. dotyczący technologii opracowania cokołu i przypór, gdzie zaproponowano m.in.: skucie silnie zawilgoconych tynków, wykonanie izolacji cokołu mineralną mikrocementową zaprawą uszczelniającą (zabezpieczona np. folią kubełkową), założenie na cokół i pas nadcokołowy tynków renowacyjnych oraz malowanie farbą paroprzepuszczalną; — dokumentacji dotyczącej prac wcześniejszych nie udało się pozyskać.</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w grudniu 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: wykonanie opaski żwirowej ograniczonej krawężnikiem (na fragmencie trawa podchodzi pod ściany), a dalej szerokiej alei z kostki betonowej, występowanie folii kubełkowej na ścianach fundamentowych (widoczna lokalnie na cokole wychodząca ponad opaskę, zapewne na izolacji pionowej) bez listwy górnej, nowe tynki (zapewne renowacyjne) na cokole, nowe malowania cokołu i wyższych partii większości elewacji, nowe orynnowanie z odprowadzeniem wód do kanalizacji deszczowej (rury spustowe są wprowadzone w grunt oraz występują studzienki), wewnątrz skucie tynków w dolnej części ścian nawy głównej, opracowanie fragmentów wystroju oraz powierzchni ścian i sklepień.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na płaskim terenie na działce otoczonej ceglany murem. Od strony zachodniej teren ostro opada w kierunku jeziora. Od strony południowej znajduje się plac, od wschodniej ulica z parkingiem, od strony północnej budynku parafialne. Na działce kościelnej znajdują się liczne drzewa liściaste zlokalizowane w zachodniej i południowej części i nieliczne iglaste w części wschodniej. Dojście do obiektu od strony wschodniej prowadzi przez szeroki przejazd i niewielką furtkę. Szeroki pas terenu po stronie południowej pokryty jest betonową kostką brukową ułożoną w prostokąt o różnych odcieniach. W ten sposób powstał plac, na którym mogą gromadzić się wierni. Dalej w kierunku muru znajduje się trawnik z okazałymi drzewami. W pobliżu narożnika południowo-zachodniego zlokalizowana jest masywna, murowana z cegły, dzwonnica. Od wschodu, blisko muru, biegnie łukiem wąski chodnik również wyłożony kostką betonową. Pomiędzy nim a murem jest niewielki trawnik porośnięty krzewami i kilkoma iglastymi drzewami. Od wschodu budynku parafii oraz niewielki urządzony teren (ogródek, altana, trawnik). Od zachodu trawnik. Obiekt otacza opaska żwirowa z betonowym krawężnikiem. Tylko w sąsiedztwie budynku parafialnego brak opaski. Widoczna wystająca przy ścianie folia kubełkowa. Od strony północno-wschodniego narożnika świątyni lekkie (ok. 100 cm) obniżenie terenu.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Teren wokół kościoła jest w zasadzie płaski. Na części wybrukowanej zachowane są niewielkie spadki odprowadzające wodę do kraterki ściekowych. Żwirowa opaska w bezpośrednim sąsiedztwie murów nie ma spadków. Około 70% powierzchni działki to trawnik, tu woda wsiąka bezpośrednio w grunt.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Woda opadowa, zarówno rurami spustowymi z dachu, jak i z ciągów komunikacyjnych przez kratki ściekowe, odprowadzana jest do kanalizacji deszczowej. Miedziane rury spustowe, o odpowiednich przekrojach, łączą się z kanalizacją na szerokości żwirowej opaski. Miedziane rynny biegną nad gzymsami wzdłuż wszystkich okapów, które chronione są miedzianym opierzeniem. Gzymsy pokryte są tynkiem zatartym na gładko i pomalowane. Część otworów okiennych posiada podokienniki z blachy ocynkowanej. Stan miedzianego pokrycia dachu, rynien, koszy i rur spustowych jest dobry. Nie widać nieszczelności i zacieków. Nad niewielkimi arkadami, od wschodu, znajduje się taras, z którego woda odprowadzana jest na zewnątrz ocynkowanymi, blaszanymi korytkami.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Mury świątyni w części barokowej wzniesione są z cegły pełnej, palonej na zaprawie wapiennej, w relikwach gotyckich podobnie, w części romańskiej z granitowych ciosów kamiennych na zaprawie wapiennej. Grubości murów zróżnicowane, od 75 cm do 200 cm. Obiekt częściowo podpiwniczony, w podziemiach znajdują się romańskie relikty budowli. Strop podziemnej części podparty jest żelbetowym słupem. Tynki zewnętrzne świątyni wapienne, oryginalne w bardzo dobrym stanie technicznym. Tylko w narożniku północno-zachodnim widoczne liczne zawilgocenia. Nie stwierdzono żadnych rys, spękań, odparzeń, ubytków. Tynki wewnętrzne wapienne, oryginalne. Na wysokości cokołu, a w niektórych miejscach wyżej, skute do lica cegły. W części zachodniej odsłonięte fragmenty romańskich kolumn wykonanych z piaskowca. Brak jest informacji o wykonaniu w kościele izolacji poziomej.</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów od zewnątrz (18 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (43 punkty pomiarowe). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali zdecydowanie mniejszą wilgotność wykazują zewnątrz ścian, gdzie oprócz przypory na ścianie południowej i na ścianie północnej nawy jest w zasadzie sucho. Gorzej jest po stronie wewnętrznej, gdzie prawie na każdej ścianie pomiary wykazały zawilgocenie, w partiach dolnych lokalnie stan mokry, a na ścianie nawy północnej stan bardzo mokry do wysokości nawet 2,5 m. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest umiarkowane — różnica od punktu rosy wynosi średnio 3,5°C (dla 7 punktów pomiarowych), jedynie w nawie na ścianie zachodniej od strony północnej, w obniżeniu pod schodami na chór, odległość od kondensacji wynosi tylko 0,5°C, a w krypcie, w bocznym korytarzu po północnej stronie, temperatura muru jest o 1,4°C niższa od punktu rosy, zatem mamy do czynienia z kondensacją.</p> <p>Posadzki: Posadzka w kościele wtórna, znajduje się kilkanaście centymetrów nad terenem. Wykonana została w latach 50. i 60. XX w. z lastrico w kolorze szarym, brązowym i czerwonym. W kaplicach zachowane oryginalne posadzki z kwadratowych kamiennych płyt, prawdopodobnie na piasku, w technologii oddychającej. Są miejsca (przy zejściu do krypty), które mają styczność z gruntem z zewnątrz poniżej poziomu terenu, więc mogą mieć boczny dopływ wilgoci.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 68%; przy wilgotności zewnętrznej 69%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 11,8–14,4°C, przy temperaturze punktu rosy 8,8–11,7°C.</p> <p>Wentylacja: W trakcie badań anemometrycznych stwierdzono ruch powietrza na poziomie 0,2–0,5 m/s w drzwiach głównych i drzwiach kruchty, w pozostałych częściach kościoła brak mierzalnych przepływów powietrza. W krypcie wentylacja mechaniczna. W sklepieniu w pobliżu organów znajduje się otwór wentylacyjny, ale jego drożności nie udało się zbadać. Nie jest wyczuwalny zapach wilgoci, nie stwierdzono występowania grzybów i pleśni.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 8
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 5127/11 — remont dachu kościoła, wymiana pokrycia dachowego, remont elementów więźby dachowej, zabezpieczenie fundamentów i posadzki. W opisie wniosku znajduje się informacja: „Prace zewnętrzne zakończyć wzmocnienie i zabezpieczenie fundamentów przed wilgocią poprzez osuszenie, naprawę, spoinowanie oraz izolację fundamentów. Ostatnim etapem prac będzie zabezpieczenie posadzki kościoła przed wilgocią poprzez jej hydrofobizację”. Wobec braku danych nie wiadomo, czy prace izolacyjne zostały wykonane i w jakim zakresie.</p> <p>Dokumentacja: — z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków otrzymano informację, że w kościele nie prowadzono prac osuszających mury; — w parafii okazano decyzję WKZ (z maja 2028 r.) pozwalającą na prowadzenie robót przy zabytku polegających na remoncie/przebudowie fragmentu posadzki w prezbiterium (zdjęcie na długości 11 m oraz szerokości 2 m, usunięcie gruntu na głębokość 0,6 m oraz nakrycie wykopu metalową kratą).</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: nowe pokrycie dachu (dachówka ceramiczna), remont elewacji (oczyszczenie, częściowe spoinowanie) z pozostawieniem lica kamiennego, opaska zewnętrzna różnego rodzaju (żwirowa, kostkowa granitowa, brukowa, trawiasta — bez krawężników). Ściany wewnętrzne w części odnowione z pozostawieniem fragmentów lica kamiennego i renowacją lokalnie występujących fresków, remont posadzki w prezbiterium (w trakcie).</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na terenie o niewielkim spadku w kierunku wschodnim, na działce otoczonej ceglany murem. Od strony zachodniej sąsiaduje z ulicą, od północy, wschodu i południa z działkami zabudowanymi domami mieszkalnymi. Na działce kościelnej znajdują się nieliczne drzewa oraz zieleń niska. Dojście do obiektu od strony wschodniej prowadzi przez szeroką bramę, a od zachodniej przez węższą bramę i furtę. Od bramy wschodniej, obok ściany południowej, biegnie droga z kostki granitowej, potem w bezpośrednim sąsiedztwie ściany wschodniej i dalej obok ściany północnej. Pozostałą część terenu porasta trawnik. W bezpośrednim sąsiedztwie ścian (poza wschodnią) znajduje się opaska z kostki granitowej z wodoprzepuszczalną spoiną. Brak krawężników, ale wewnętrzny i zewnętrzny szereg kostki jest nieco podniesiony, co tworzy z opaski rodzaj korytka. Wokół pięciobocznej kaplicy, po stronie południowej, opaska biegnie łukiem, w niewielkim oddaleniu od ścian kaplicy. Między ścianami a opaską bruk z kamienia narzutowego ze spoiną ze żwiru.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Teren wokół kościoła opada lekko w kierunku wschodnim, w stronę bramy. Kamienne drogi i ścieżki nie mają dodatkowych spadków. Około 85% powierzchni działki to trawnik, tu woda wsiąka bezpośrednio w grunt.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Kościół nie ma rynien ani rur spustowych. Woda z dachu spada bezpośrednio przy murach. Jedynymi elementami blacharki są rury (rzygacze) odprowadzające deszczówkę z tarasu wieży (od zachodu), wyprowadzone przez ściany w narożnikach. Ściany poniżej są silnie zawilgocone. Otwory okienne nie mają podokienników. Pokrycie dachowe z dachówki ceramicznej karpiówki. W pokryciu widoczne ubytki pojedynczych dachówek. Połączenie pokrycia dachu kaplicy ze ścianą korpusu głównego jest niestaranne, przez co nieszczelne.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Ściany murowane z bloków granitowych o zróżnicowanych wymiarach i zróżnicowanym stopniu obróbki, na zaprawie wapiennej. Z zewnątrz kościół nie jest otynkowany, wewnątrz pokryty tynkiem wapiennym. Również grubości ścian są zróżnicowane. Część wschodnia (prezbiterium) ok. 150 cm, środkowa (transept) ok. 125 cm, korpus główny ok. 85 cm. W wieży grubość murów przekracza 300 cm. Lico zewnętrzne w dobrym stanie technicznym. Zacieki widoczne w górnych partiach wieży. W zewnętrznej, północnej ścianie prezbiterium zachowały się relikty (strzępiał) ścian pierwotnej zakrystii. Ściany wykonane były w technologii opus emplectum i w tych miejscach widoczne są przebarwienia kamienia i spoiny związane z zawilgoceniem. Również od strony wewnętrznej w tym samym miejscu widoczne są ślady zawilgocenia. Na wszystkich ścianach od strony wewnętrznej tynki zawilgocone są w stopniu średnim do wysokości ok. 200 cm. Najsilniej na styku z posadzką. Tynki są często odspojone, łuszczy się warstwa wymalowania. W narożniku północno-wschodnim (prezbiterium) wysokość zawilgocenia przekracza 400 cm. W trakcie wizji lokalnej zauważono kilka strukturalnych rys i spękań, nie są one jednak związane z wilgocią w murach. Dla obiektu przeprowadzono w październiku 2020 r. badania wilgotności murów od zewnątrz (23 punkty pomiarowe) i od wewnątrz (18 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiarów skali wykazały one znaczne zawilgocenie (stan bardzo mokry) od wewnątrz i trochę mniejsze od zewnątrz. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest na krawędzi krytycznego — różnica od punktu rosy wynosi średnio 2,5°C (dla 13 punktów pomiarowych), ale najniższa odnotowana wynosi zaledwie 1,7°C.</p> <p>Posadzki: Posadzka w części prezbiterialnej znajduje się ok. 30 cm nad terenem, a ok. 15 cm poniżej tej — posadzka nawy głównej. Posadzka wtórna, położona na warstwach wcześniejszych, wykonana z kwadratowych płytek ceramicznych w kolorze brązowym z drobnymi wstawkami w kolorze białym. We wschodniej części prezbiterium odsłonięto warstwy historycznych posadzek aż do poziomu gruntu. Są to posadzki z cegły, bruku i większych, obrabianych bloków kamiennych. Poziom posadzki w kościele jest prawie na całym obwodzie wyższy niż okalający grunt, z wyjątkiem południowo-zachodniej części nawy.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany.</p> <p>Wilgotność: Zmierzono w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 75–77%; przy wilgotności zewnętrznej 80%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 11,2–13,0°C, przy temperaturze punktu rosy 9,2–9,9°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja wnętrza odbywa się w sposób naturalny. Latem drzwi zazwyczaj są otwarte na oścież. W pozostałych porach roku często otwierane przez osoby odwiedzające świątynię. Szklenie okien jednoszybowe, okna są szczelne. Nie stwierdzono roszczenia szyb. Jest wyczuwalny zapach stęchlizny, zwłaszcza w zakrystii, nie stwierdzono jednak widocznych kolonii grzybów pleśniowych.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 9
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 1617/11 — wykonanie wzmocnienia, naprawy ubytków oraz izolacji poziomej i pionowej murów fundamentowych.</p> <p>Dokumentacja: — w parafii udostępniono projekt budowlany „Remont kościoła — zabezpieczenie fundamentów”, z 2011 r. W projekcie zadysponowano wykonanie izolacji poziomej (wiercenia i grawitacyjne wypełnienia otworów preparatem silikonowym — w technologii Izomur lub równoważnej) oraz izolacji pionowej (mikrozaprawami uszczelniającymi/elastyczną powłoką bitumiczną — produktem SuperFlex 10 lub równoważnym, po odkopaniu fundamentów).</p> <p>Prace wykonane: — według informacji od ks. Proboszcza prace izolacyjne zrealizowano zgodnie z ww. dokumentacją; — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w maju 2021 r. oraz w lipcu 2021 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: w czasie wizji stwierdzono (na całym obwodzie obiektu) izolację pionową ścian fundamentowych w postaci szlamu nałożonego na powierzchnię murów od zewnątrz, obecność miejscami widocznej izolacji na powierzchni ścian zewnętrznych o barwie czarnej (zapewne bitumiczna, widoczna lokalnie ok. 10–15 cm ponad terenem) oraz obecność miejscami widocznej izolacji poziomej w postaci nawięrtów w murach (wewnątrz i na zewnątrz) na wysokości ok. 20 cm nad terenem i nad posadzką, przy czym nie wszystkie otwory wewnątrz są wypełnione, dzięki czemu rozpoznano ich głębokość do ok. 25 cm. Opaska wokół kościoła wykonana jest z betonowych prefabrykatów. Ponadto stwierdzono wykonanie odprowadzenia wód opadowych na teren — kolankami rur spustowych do korytek betonowych, wyprowadzonych na trawnik — oraz nowe pokrycie dachu kościoła. W trakcie wizytacji w lipcu 2021 r. na poddaszu prowadzona była fumigacja.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół jest zbudowany na piaszczystym wzniesieniu o charakterystycznej naturalnej formie ukształtowania terenu, ciągnącej się wzdłuż Wisły. Zlokalizowany jest na skraju kompleksu leśnego, w pewnym oddaleniu od zabudowań wsi. Kościół nie jest orientowany, a wejście główne prowadzi od strony północnej; od drogi działka jest wydzielona siatkowym ogrodzeniem. Od strony wschodniej sąsiaduje z rozległym, czynnym cmentarzem. W bezpośredniej bliskości budynku brak jest drzew; występują one (liściaste) dalej, w odległości ok. 10–15 m po stronie wschodniej kościoła. Przy ścianach zewnętrznych biegnie opaska z luźno ułożonych płyt i płytek betonowych (o szerokości ok. 1 m), dalej trawnik. Dojścia i droga procesyjna mają nawierzchnię z pospolitej kostki betonowej, po stronie zachodniej żwirowy ciąg pieszo-jezdny.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Występuje zauważalny spadek terenu od ścian zewnętrznych, bezpośrednio przy murach opaska z betonowych prefabrykatów (również z lekkim spadkiem). Dalej od murów teren pokryty trawą z dojściami i alejką drogi procesyjnej. Opaska i alejki nie są ograniczone krawężnikami.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z dachów spływają wiszącymi rynnami do rur spustowych, odprowadzających wodę na teren, do ułożonych prostopadle prefabrykowanych betonowych koryt, wyprowadzonych na trawnik na zmienną i dość znaczną odległość od murów. Po stronie zachodniej wzdłuż ww. ciągu pieszo-jezdnego biegnie koryto zbierające wodę z terenu i odprowadzające ją poza działkę. Orynnowanie jest blaszane (w dolnej części z PCW), rury spustowe o średnicach ok. 15 cm. Odprowadzenie wód, dzięki znacznemu spadkowi przyległego do kościoła terenu na zewnątrz, wydaje się sprawne, zabezpieczające grunt przed nadmiernym nasiąkaniem.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Obiekt ma mury nadziemia ceglane, a podziemne, fundamentowe, jak wynika z przekazu, prawdopodobnie kamienne. Ściany są obustronnie tynkowane, grubość ścian zewnętrznych ok. 65 cm. Mury zbudowano z cegieł niskiej jakości, o znacznej zawartości piasku i słabym wypale. Tynki zewnętrzne z kolejnymi co najmniej dwiema warstwami historycznymi. Brak jest danych dotyczących zakresu i rodzaju wymian tynków zewnętrznych. Dolne partie tynków na zewnątrz i wewnątrz, skute, nie naprawione. Nie stwierdzono obecności tynków cementowych i „mocnych” cementowo-wapiennych, skutkujących odpajaniem się tynku od powierzchni murów. Najgłębszą zewnętrzną warstwę wykończeniową stanowi tynk wapienno-piaskowy, o gładkiej powierzchni z widocznymi późniejszymi nasiekami, związanymi z układaniem kolejnych warstw tynku. Tynki wewnętrzne gładkie, pokryte kolejnymi warstwami wymalowań. Ostatnie warstwy wymalowania wewnętrzne szczelne, o znacznej skurczliwości, odpajające się od podłoża. Dotyczy to też powierzchni płaskiego stropu w całym kościele — warstwy tynkarskie i wymalowania na deskowaniu stropu są wręcz zniszczone. Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów. Dla kościoła od zewnątrz (17 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (19 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one małe i umiarkowane zawilgocenie wewnątrz (z wyjątkiem dużego zawilgocenia południowej ściany kruchty) i nieco większe na zewnątrz (głównie w dolnych partiach ścian prezbiterium i na fasadzie — elewacja południowa), co wskazuje zapewne na wodę odpryskową jako źródło wilgoci. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodach jest zbliżone do niepokojącego — różnica od punktu rosy wynosi średnio 2,7°C (dla 11 punktów pomiarowych), najmniejsza to 1,9°C w zakrystii. Od zewnątrz prawie cały, wysoki cokół oraz znaczne partie ścian powyżej mają tynki zdegradowane lub usunięte w trakcie prac izolacyjnych i nie naprawione. Kościół jest nieużytkowany ze względu na prowadzone w nim od wielu lat prace remontowe. Nie stwierdzono miejsc świadczących o zdegradowaniu ceglanych ścian (zarysowań, pęknięć, uszkodzeń nadproży) wymagających interwencji konstrukcyjnych.</p> <p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele jest w części równy poziomowi otaczającego terenu, lokalnie kilka czy kilkanaście centymetrów wyższy. Posadzka w kościele jest aktualnie wymieniana (uwarstwienie widoczne w odkrywcę posadzki nawy), bez warstwy izolacji przeciwilgociowej. W zakrystii wschodniej występuje parkiet; stopnie są lastrikowe. Na posadzce w kościele nie ma oznak wilgoci. W odkrywcę pod posadzką widoczny suchy piasek.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności względnej powietrza we wnętrzu kościoła wynosiły 78–81%; przy wilgotności zewnętrznej 84%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 8,1–9,5°C, przy temperaturze punktu rosy 5,7–6,3°C.</p> <p>Wentylacja: W trakcie badań (w październiku 2020 r.) stwierdzono niewielkie przepływy mas powietrza przy otwartych drzwiach do kościoła i brak przepływów przy ich zamknięciu. W roku 2021, w trakcie wizytacji, subiektywnie odczuwano brak przewietrzania wnętrza kościoła. W sklepieniu nawy istnieją otwory przeznaczone na umieszczenie w nich zwisów żyrandoli oraz na wentylację wnętrza; z uwagi na aktualnie prowadzoną fumigację więźby są one zasłonięte.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 10
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 4941/08 — wykonanie zabezpieczeń przeciwwilgociowych ścian wraz z wymianą kamiennej posadzki.</p> <p>Dokumentacja: — pozyskane w parafii: „Projekt budowlany prac remontowo-konserwatorskich elewacji kościoła...” z 2008 r. i „Program prac konserwatorskich elementów wystroju i wyposażenia kościoła...” z 2007 r. — oba te opracowania obejmują szeroki zakres prac dotyczący: w projekcie budowlanym wszystkich prac przy elewacjach, a w programie prac konserwatorskich wszystkich elementów wystroju zewnętrznego i wewnętrznego. Także przedmiotowy zakres zabezpieczeń przeciwwilgociowych stanowi niewielką część zakresu objętego ww. opracowaniami (nie do końca tożsamymi). W zasadzie zawierają tylko: w projekcie budowlanym dyspozycje dokończenia izolacji poziomej — „w części pd-zach. wykonać poziomą izolację przeciwwilgociową w postaci przepony zgodnie z realizowaną dotychczas technologią” (uprzednio, w latach 2003/2004, wykonano na większości ścian, na podstawie odrębnego projektu, izolację poziomą metodą iniekcji ciśnieniowej w technologii firmy Schomburg oraz prawdopodobnie wymianę tynków na przyporach na renowacyjne); w programie prac konserwatorskich wzmianka, że „planuje się wykonać nową, granitową posadzkę w nawie głównej i zakrystii oraz marmurów w kaplicy południowej, analogicznie jak w kaplicy północnej”. Oprócz tego w obu opracowaniach dysponuje się m.in. wymianę części tynków na renowacyjne w technologii zgodnej z WTA (w technologii KEIM) — w partii cokołu oraz na szarpach — po uprzednich naprawach, przygotowaniu podłoża, a potem ujednoczenie;</p> <p>— ponadto okazano opracowanie „Wykonanie zabezpieczeń przeciwwilgociowych ścian kościoła parafialnego w” z 2003 r., gdzie dysponowano: wymianę tynków wewnętrznych i zewnętrznych (przypery) na renowacyjne oraz wykonanie izolacji poziomej metodą iniekcji ciśnieniowej preparatem krzemianowym.</p> <p>Prace wykonane: — w zakresie istotnym dla przedmiotowego zagadnienia wykonano uprzednio (wg opisu w projekcie budowlanym): w 1983 r. obwodowy kanał osuszający, a w ostatnich latach usunięcie kamienia wapiennego zalegającego w piwnicach pod kaplicami (zasypanymi jakoby na przełomie XIX i XX w.). Zakres rzeczywiście wykonanych na podstawie powyższych opracowań prac jest trudny do uchwycenia z powodu braku dokumentacji powykonawczej, braku precyzyjnych informacji od zarządcy kościoła i niejasnych śladów przeprowadzonych robót — chodzi tu głównie o zakres nowych tynków renowacyjnych, zakres i rodzaj ujednoczenia z tynkami zastarymi oraz widoczne lokalnie ślady iniekcji na elewacji;</p> <p>— stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w grudniu 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: istnienie przy ścianach od zewnątrz obwodowego (zakrytego) kanału ze studzienkami krytymi włazami, ślady wykonania na fragmencie ścian iniekcji poziomej (zasklepione otwory), prawdopodobna wymiana tynków na szarpach i elewacji frontowej (inny odcień farby i faktury tynku), wymiana posadzki w nawie i prezbiterium na granitową (płyty 40 × 40 cm układane w karo) i w kaplicy południowej na marmurów (płyty 30 × 30 cm typu wapienik zbity Morawica, gruntowne odnowienie wnętrza (nowe wymalowania ścian, renowacja detalu architektonicznego, ołtarzy, organów i ławek).</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na płaskim terenie, na obszernej działce obwiedzionej ogrodzeniem ażurowym (parkan z przęsłami metalowymi między słupkami — w części ceglany, w części kamiennymi tynkowanymi). Poza ogrodzeniem, od strony południowej teren lekko opada w kierunku płynącej nieopodal rzeki; tutaj znajduje się też nowa plebania (stary budynek plebanii położony po stronie wschodniej mieści obecnie dom parafialny). Na działce kościelnej występuje dużo drzew — są to przeważnie stare i rozłożyste drzewa liściaste, ale też gdzieniegdzie</p>

		<p>iglaste. Rosną w zasadzie po obwodzie zewnętrznym, głównie po stronie wschodniej i południowej. Od północy przy wejściu z miasteczka znajduje się murowana dzwonnica. Bezpośrednio wokół ścian występuje stara opaska betonowa wylewana (prawdopodobnie jako nakrycie kanału pochodzącego z 2003/2004 r.), częściowo uzupełniana nowszą, prostokątną kostką betonową — całość lokalnie na różnych poziomach. Dalej znajdują się szerokie alejki obejścia i dojścia do kościoła, o nawierzchni wykonanej z kostki betonowej drogowej. Trawniki dzielące i w części obwodowej nie są oddzielone krawężnikiem od opaski betonowej.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Występuje bardzo mały spadek od ścian zewnętrznych (bardziej zauważalny na opaskach betonowych). Wody powierzchniowe generalnie spływają w kierunku południowym, ale nie ma intencjonalnie ukształtowanego systemu ich odpływu.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Odprowadzenie wód opadowych do kanalizacji deszczowej występuje, ale nie jest rozpoznane — wszystkie rury spustowe są wpuszczone w kielichy w opasce betonowej, a dalej (na alejkach i w trawniku) widoczne są studzienki (ale nie kratki wpustowe). Z dachu woda zbierana jest rynnami stojąco-wiszącymi i spływa rurami spustowymi o dość dużych przekrojach. Pokrycie dachu, orynnowanie, obróbki blacharskie otworowe i gzymsowe z blachy miedzianej, wydatnie wystający profil cokołu jest tynkowany i malowany.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Na podstawie danych z opracowań projektowych — ściany murowane z kamienia i cegły na zaprawie wapiennej; oznacza to zapewne kamienne fundamentowanie i ceglany materiał w partiach nadziemia. Dla zagadnienia zawilgocenia istotny jest (ale niewiadomy — sam ks. Proboszcz nie wie, a na ścianach nie ma odsoniętych fragmentów muru) materiał cokołu i przypór, jako elementów znacząco zdegradowanych. Według programu prac konserwatorskich tynki były wapienno-piaskowe; zakres ich wymian jest nieokreślony, ale nie wydaje się, by wszystkie obecne były takowe. Nowe i najnowsze tynki są na pewno na cokołach (tynk fakturowy typu baranek, jako narzut cementowy — pochodzący zapewne z początków XXI w.) oraz na przyporach i fragmentach elewacji frontowej (tynk gładki malowany). Grubość ścian zewnętrznych w nawie i prezbiterium 106–126 cm, z pogrubieniem na fasadzie (elewacja zachodnia). Według informacji miejscowych oraz posiadanej w parafii dokumentacji archiwalnej (i częściowo projektu budowlanego) w ścianach zewnętrznych wykonano izolację poziomą (iniekcja ciśnieniowa w technologii Schomburg) w dwóch etapach (większość ścian w 2003/2004 r., uzupełnienie w 2008 r.). Niewiadomy jest poziom wykonania tej izolacji, aczkolwiek po widocznych miejscowo śladach zaślepionych otworów można sądzić, że wykonano ją ok. 20 cm ponad poziomem gruntu (czyli bez odkopywania fundamentów, ale poniżej posadzki w kaplicach i w prezbiterium, a ponad posadzką nawy).</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów od zewnątrz (23 punkty pomiarowe) i od wewnątrz (22 punkty pomiarowe). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one: od zewnątrz umiarkowane zawilgocenie murów, ale stosunkowo małe na wizualnie zdegradowanych przyporach, a wysokie w wyższych partiach ścian kaplic. Od wewnątrz również zawilgocenie jest umiarkowane, ale z wyższymi wskazaniami na wys. 1,5 m, a przede wszystkim z lokalnie (na dole ściany zakrystii) stwierdzoną bardzo wysoką wilgotnością. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie nie jest zbyt duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio ok. 3°C (dla 16 punktów pomiarowych). Ocena wizualna murów pod kątem występowania zawilgocenia i zasoleń jest raczej negatywna. Zawilgocenia, zabrudzenia, zapewne też wysolenia widoczne są na wielu partiach elewacji; przede wszystkim na cokole, w pasie nadcokołowym i na przyporach (gdzie również występują spękania tynku). Wewnątrz blade plamy zawilgocenia (i związanego z tym zabrudzenia) widoczne są na niektórych ścianach, na wys. ok. 1,2 m.</p>

		<p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele w stosunku do otaczającego terenu jest różny — od strony zachodniej (przy wejściu głównym) i częściowo południowej jest równy i niewiele (7 cm) wyższy od terenu, a od strony północnej i wschodniej teren jest wyżej, ale z uwagi na wyniesienie posadzki występujących tu kaplic i prezbiterium można przyjąć, że i tu jest mniej więcej równo (oprócz 36 cm zagłębienia posadzki zakrystii). Przed wejściami nie ma schodka/schodków. Posadzka w kościele została niedawno (już w XXI w.) wymieniona. Obecnie w nawie i prezbiterium są płyty z polerowanego granitu 40 × 40 cm układane w karo i z zaznaczeniem stopnic (materiał obcy), a w kaplicach „marmurowe” płyty 30 × 30 cm; niskie cokoliki odpowiednio. Na posadzce nie występują zawilgocenia ani wysolenia. Na temat izolacji poziomej nie ma informacji — ani w parafii ani w projektach.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół jest ogrzewany elektrycznie niewielkimi grzejnikami panelowymi, umieszczonymi tylko w nawie i w zakrystii. Według informacji ks. Proboszcza włączane są w razie potrzeby rano w niedziele i przed mszami. Podczas prac badawczych (w październiku 2020 r.) i wizji lokalnej (w grudniu 2020 r.) kościół był nieogrzewany. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 13,2°C, wewnątrz 14,2–14,4°C. Sklepienia są ocieplone.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości ok. 100 cm parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 68–73%; przy wilgotności zewnętrznej 65%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 11,9–14,1°C, przy temperaturze punktu rosy 7,9–9,8°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja kościoła realizowana naturalnie — poprzez średniej wielkości, okrągłe otwory w wysklepkach sklepiennych na strych — w nawie sześć, w prezbiterium osiem. Według informacji miejscowych otwory te są zamykane na zimę. Okna są stałe podwójne, z witrażami od wewnątrz. Przewietrzanie planowe następuje głównie latem poprzez otwarte drzwi. Wyraźnego ruchu powietrza w kościele w trakcie badań nie odnotowano.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 11
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 870/09 — wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i opaski drenażowej wraz z pracami towarzyszącymi. Zadanie będzie polegało na odkopaniu i osuszeniu fundamentów, wykonaniu izolacji przeciwwilgociowej i opaski drenażowej oraz na przeprowadzeniu remontu elewacji kościoła.</p> <p>Dokumentacja: — pozyskane w parafii: „Projekt budowlany — prac remontowo-konserwatorskich dotyczących drenażu i izolacji przeciwwilgociowej ścian budynku kościoła...” z 2009 r. i „Program postępowania konserwatorskiego w zakresie wykonania drenażu i izolacji przeciwwilgociowej ścian kościoła...” z 2009 r., dysponują m.in.: po uprzednim odstonięciu, oczyszczeniu i naprawie ścian fundamentowych impregnacja ścian zewnętrznych i fundamentów do wys. 60 cm nad poziom terenu (preparat krzemionkowy + powłoka polimerowo-bitumiczna), założenie izolacji pionowej (mata drenarska lub folia kubełkowa z wyprowadzeniem 30 cm ponad teren), wykonanie drenażu opaskowego (dwa poziomy rur drenarskich, warstwa żwirowa wypełniająca i warstwa górna z otoczków, studzienki rewizyjne), wykonanie kanalizacji deszczowej, położenie nowych tynków na cokole (tynk solochłonny i tynki renowacyjne lub opłytowanie z piaskowca), wykończenie opaski (zasypanie drobnym otoczakiem).</p> <p>Prace wykonane: — według informacji ks. Proboszcza wymienione w projekcie i programie prace zostały zrealizowane w 2009 r.; — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w grudniu 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: wykonanie warstwy ochronnej izolacji pionowej (folia kubełkowa wyprowadzona do poziomu opaski przyściennej), osadzenie studzienek rewizyjnych drenażu oraz wypustów rur spustowych (z PCW, liniowe żeliwne) i studzienek zbiorczych kanalizacji deszczowej (według informacji ks. Proboszcza orurowanie wykonano zgodnie z projektem, wraz z odprowadzeniem wód do miejskiego systemu kanalizacji deszczowej), wykonanie opaski otoczkowej szerokości 40 cm z ograniczeniem betonowym krawężnikiem (prawdopodobnie również z fragmentami kostkowo-betonowego chodnika obejścia — z uwagi na technologię głębokich, przyściennych wykopów), wykonanie nowych tynków i malowania na pasie cokołu, schodki zewnętrzne do wejścia głównego (blokowe, granitowe), malowanie elewacji powyżej (według informacji od ks. Proboszcza realizowane w latach 2011—2012) oraz zrealizowana w 2019 r. wymiana tynku wewnątrz do wysokości 1 m z malowaniem całości farbą krzemianową (informacja od ks. Proboszcza), nowe pokrycie dachu i orynnowanie wykonano w 2008 r.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Lokalizacja kościoła na umiarkowanym wzgórzu; większe spadki występują od strony zachodniej (tu dojscie główne) i północnej (tu plebania), od wschodu i południa jest czynny cmentarz na wyrównanym terenie. Mniej więcej po obwodzie działki, w jej południowej strefie, w odległości ok. 10–12 m od kościoła znajdują się wysokie drzewa — od północy modrzewie, od południa liściaste; od zachodu po obu stronach dojscia są lipy. Obejście jest uporządkowane — alejki z kostki betonowej szarej i grafitowej, opaski otoczkowe, trawniki, zadbane cmentarz. Ogródenie działki jest równocześnie wygrodzieniem cmentarza — przeszła z siatki, od południa między muirowanymi słupkami, od frontu szerokie, otwarte wejście ze schodami. Według ks. Proboszcza obecnie wody gruntowe wysoko nie występują.</p>

4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Zauważalny niewielki spadek od ścian zewnętrznych, ograniczony w pewnym stopniu krawężnikiem opaski. Opaska szerokości ok. 40 cm z warstwą wierzchnią z grubego żwiru otoczkowego, folia izolacyjna niewidoczna. Droga procesyjna to szeroka aleja (ok. 3 m) biegnąca bezpośrednio wokół kościoła, z obszernym dojściem od strony zachodniej.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Z faktu występowania widocznych elementów odwodnienia (studzienki i wpusty) należy mniemać o wykonaniu i istnieniu drenażu oraz układu kanalizacji deszczowej (według informacji ks. Proboszcza z wyprowadzeniem do systemu gminnej instalacji). Studzienki drenażowe posiadają nakrywy żeliwne. Odprowadzenie wód opadowych z dachów rynnami w większości wiszącymi i rurami spustowymi o średnich przekrojach i dalej do kanalizacji deszczowej. Orynnowanie, obróbki blacharskie otworowe i gzymsowe z blachy miedzianej (wymienione w 2008 r.); wystający profil cokołu tynkowany i malowany.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Według informacji od ks. Proboszcza kościół ma ściany nadziemne ceglane, a ściany fundamentowe z kamienia. Grubość ścian zewnętrznych w nawie i prezbiterium 75–95 cm, z pogrubieniem na pilastrach. Ściany wydają się jednorodne; są obustronnie otynkowane, w partiach dolnych nowymi tynkami renowacyjnymi. Malowanie zewnętrzne przeprowadzono w latach 2011–2012, a wewnętrzne w latach 2019–2020. Według projektu (i dokumentacji fotograficznej ks. Proboszcza) na ścianach fundamentowych założona jest od zewnątrz izolacja pionowa w postaci powłoki polimerowo-bitumicznej zabezpieczonej czarną folią kubełkową, zakończona tuż pod wierzchem opaski w odsadźce wgłębnej ściany.</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów od zewnątrz (18 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (23 punkty pomiarowe). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one: od zewnątrz umiarkowane zawilgocenie murów (w zasadzie tylko na wysokości 0,3 m, niekiedy do 1 m), jedyną znaczącą wilgotność wykazuje ściana północna prezbiterium; od wewnątrz nie występuje zawilgocenie. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio ok. tylko 1°C (dla 10 punktów pomiarowych), a w jednym miejscu kondensacja już zachodzi, nawet z wystąpieniem tego zjawiska w ścianie klatki schodowej na chór. Ocena wizualna murów pod kątem występowania zawilgoceń i zasoleń jest raczej pozytywna. Brak jest widocznych wysoleń, a zawilgocenia (w postaci plam zwiększonego zabrudzenia) występują tylko lokalnie na cokole wewnętrznym. Widoczne są tu też zacieki spływającej wody z odsadźki cokołu oraz zabrudzenia tej odsadźki. Ponadto lokalnie widoczne są włosowate spękania tynku. Wewnątrz korozja tynków i wymalowań nie występuje; nawet nie ma widocznych zabrudzeń.</p> <p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele w stosunku do otaczającego terenu jest różny — od strony zachodniej (wejście główne) jest wyższe o ok. 20 cm (są tu dwa stopnie przedwejściowe), od strony północnej (gdzie znajdują się wejścia boczne) grunt się podnosi i w środku jest już zero, a we wschodniej części posadzka w zakrystii jest niższe ok. 20 cm. Podobnie niższe jest posadzka od strony wschodniej (w prezbiterium) i od strony południowej. Posadzka w kościele została niedawno (w 2019 r.) wymieniona — z łomu marmurowego na płyty granitowe (Strzegom) 50 × 50 cm, układane w karo, cokoliki niskie również granitowe. Na posadzce nie występują zawilgocenia ani wysolenia. Występowania izolacji podposadzkowej nie można było stwierdzić, aczkolwiek z niejasnej wypowiedzi ks. Proboszcza wynika, że zastosowano jakąś „folię przeciwwilgociową”.</p>

6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół ogrzewany jest nadmuchem ciepłego powietrza przez kraty w posadzce przed prezbiterium. Kotłownia (olejowa — na zewnątrz na ścianie zachodniej wlot paliwa i odpowietrzenie) znajduje się pod prezbiterium. Według informacji ks. Proboszcza kościół jest zimą dogrzewany do temperatury 11–12°C (funkcjonuje czujnik). Podczas prac badawczych (w listopadzie 2020 r.) i wizji lokalnej (w grudniu 2020 r.) kościół był nieogrzewany. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 13,7°C, wewnątrz 12,6–13,5°C. Sklepienie ocieplone jest warstwą wełny mineralnej gr. 20 cm.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości ok. 30 cm parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 82–86% (podwyższona do 91% wartość odnotowano w klatce schodowej na chór); przy wilgotności zewnętrznej 100%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 10,7–11,9°C, przy temperaturze punktu rosy 10,2–11,2°C. W klatce schodowej na chór wystąpiła kondensacja.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja kościoła następuje naturalnie — poprzez cztery bardzo małe, okrągłe otwory w sklepieniu nawy (kominki podobno są otwarte na strych) oraz otwieranymi okazjonalnie wywietrznikami w dwóch przeciwległych oknach. W kościele nie ma zapachu stęchlizny, który jest lekko wyczuwalny w nieużywanym wejściu na chór. Okna są stałe podwójne, nie rosą się; w oknach nawy i w prezbiterium są witraże. Latem następuje dodatkowe (oprócz stałego, otworkami w sklepieniu i sporadycznego wywietrznikami) przewietrzanie kościoła otwartymi, głównymi drzwiami. Wyraźnego ruchu powietrza (na zewnątrz i wewnątrz) w trakcie badań nie odnotowano.</p>
---	----------------	--

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 12
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 2258/09 — odwilgocenie budynku. Zadanie polegać będzie na wykonaniu: izolacji pionowej ścian fundamentowych, remontu cokołu kamiennego wraz z gzymsem, remontu fragmentów zawilgoconych i odparzonych ścian, drenażu wokół kościoła, remontu istniejącej kanalizacji opadowej, nowej nawierzchni obejścia wokół kościoła, remontu betonowego ogrodzenia, podjazdu dla niepełnosprawnych, remontu schodów zewnętrznych — w ramach programu: „Dziedzictwo Kulturowe”, priorytet 1 „Ochrona zabytków”, w terminie naboru do 30.11.2008 r.</p> <p>Dokumentacja: — „Projekt remontu kościoła parafialnego...”, opracowany w grudniu 2007 r. — udostępniony w parafii i w WUOZ, gdzie zakres robót remontowych określono na m.in.: wykonanie izolacji pionowej ścian fundamentowych, remont cokołu kamiennego, remont (uzupełnienie) fragmentów zawilgoconych i odparzonych ścian, wykonanie drenażu wokół kościoła, remont istniejącej kanalizacji opadowej, wykonanie nowej nawierzchni obejścia; — „Projekt remontu kościoła parafialnego...”, opracowany w grudniu 2008 r. — pozyskany do wglądu w parafii, gdzie zadysponowano remont elewacji ścian budynku kościoła (odbicie i skucie zdegradowanych fragmentów tynku, wykonanie nowego tynku na całej bryle kościoła z zastosowaniem polikrzemianowych lub krzemianowych produktów elewacyjnych); — Sprawozdanie (końcowe) z wykonania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, realizowanych w okresie od 1.06.2009 do 31.10.2009 r. — pozyskane z parafii.</p> <p>Prace wykonane: — wymienione w Sprawozdaniu: izolacja pionowa ścian fundamentowych (folia założona bez górnego zamknięcia), remont cokołu kamiennego wraz z gzymsem, remont fragmentów zawilgoconych i odparzonych ścian, drenaż wokół kościoła, remont istniejącej kanalizacji opadowej, wykonanie nowej nawierzchni obejścia wokół kościoła, remont betonowego ogrodzenia, wykonanie podjazdu dla niepełnosprawnych, remont schodów zewnętrznych; izolacja pozioma nie była projektowana; — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: remont cokołu wraz z gzymsem (tynkowanie i malowanie), remont elewacji (uzupełnienia i wymiany tynków, malowanie), studzienki drenażu (PCW) i wpusty rur spustowych z rewizjami dla wód opadowych (PCW), wykonanie nowej nawierzchni obejścia wokół kościoła (kostka granitowa typu Strzegom średniogabarytowa, krawężniki wąskie betonowe) wraz z opaską przyścienną (żwir otoczkowy średniodrobny, krawężniki betonowe), częściowy remont betonowego ogrodzenia, wykonanie podjazdu dla niepełnosprawnych (nawierzchnia kostkowa granitowa, oporęczowanie stal nierdzewna), nowe schody zewnętrzne (stopnice i podstopnice płyty granitowe beżowe), nowe orynnowanie i obróbki (w większości z blachy miedzianej, ale też fragmenty z PCW), uporządkowanie drzewostanu (przecinka niektórych koron i podobno wycinka iglaków — pozostały drzewa liściaste, jednak dość znacznie okaleczone), urządzenie trawników (wyrównana powierzchnia i zasiana trawa); nowe tynki, ahistorycznie wygładzone.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Lokalizacja kościoła na bardzo małym wyniesieniu, pośrodku miejscowości położonej na płaskim terenie; od strony zachodniej bezpośrednio za terenem kościelnym płynie rzeka oddzielona wałem; z pozostałych stron działki zabudowane (plebania od południa). Po obwodzie działki (głównie od południa) stare drzewa liściaste (z podciętymi koro nami), w oddaleniu ok. 10–15 m od budynku kościoła. Obejście niedawno (w 2009 r.) uporządkowane i zadbane — alejki z kostki granitowej, opaski żwirowe, założone trawniki. Ogrodzenie typu parkan — przęśła z prętów metalowych między murowanymi słupkami. Poziom wód gruntowych był wysoki, po założeniu drenażu prawdopodobnie obniżony.</p>

4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Zauważalny niewielki spadek od ścian zewnętrznych, ograniczony w pewnym stopniu krawężnikiem opaski żwirowej. Opaska szerokości ok. 70 cm z warstwą wierzchnią ze żwiru otoczkowego; miejscowo widoczna przy ścianach folia izolacyjna kubełkowa bez górnego zamknięcia. Droga procesyjna ukształtowana w formie owalnej alei o szerokości ok. 3,5 m, z głównymi dojściami od strony zachodniej i wschodniej.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Z faktu występowania widocznych elementów odwodnienia (studzienki i wpusty) należy wnioskować o wykonaniu i istnieniu drenażu oraz układu kanalizacji deszczowej (według informacji ks. Proboszcza z wyprowadzeniem w kierunku północnym, do rynku miasteczka). Studzienki drenażowe mają nakrywy z PCW (w kolorze jasnoszarym), podobny materiał zastosowano do wpustów rur spustowych. Odprowadzenie wód opadowych z dachów rynnami, w większości wiszącymi i rurami spustowymi o dużych przekrojach i dalej do kanalizacji deszczowej. Obróbki blacharskie otworowe i gzymsowe z blachy miedzianej, wystający profil cokołu tynkowany i malowany.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Na podstawie opisów projektowych można określić materiał ścian kościoła jako: ściany fundamentowe z kamienia łamanego na zaprawie wapienno-piaskowej, mury powyżej z cegły, ze wstawkami z kamienia, na zaprawie wapienno-piaskowej. Grubość ścian zewnętrznych w przyziemiu różna — 65–105–165 cm; grubość ścian wewnętrznych ok. 130 cm. Ściany są jednorodne, obustronnie otynkowane, w partiach dolnych zapewne nowymi tynkami renowacyjnymi lub lekkimi mineralnymi. Malowanie zewnętrzne (farby STO) przeprowadzono w latach 2012–2014, wewnątrz odnawiane permanentnie od 2007 do 2020 r. Według projektu miała być założona izolacja pionowa ścian fundamentowych, ale brak jest rysunków i szczegółowych opisów jej wykonania; można przypuszczać, że jest to widoczna lokalnie przy cokole czarna, sztywna folia kubełkowa, kończąca się mniej więcej równo ze żwirem, a z góry niezabezpieczona przed wnikaniem wody za folię. Czy pod nią, bezpośrednio na murze jest (miała być) jakaś inna powłoka izolacyjna, nie można stwierdzić.</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów od zewnątrz (24 punkty pomiarowe) i od wewnątrz (35 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiaru skali wykazały one znaczne zawilgocenie murów. Od zewnątrz do wysokości 0,3 m zdecydowana większość pomiarów pokazała stan bardzo wilgotny, a w dwóch miejscach mokry. Powyżej jest lepiej, mury są suche, tylko lokalnie wilgotne. Odstępstwem są wyniki pomiarów ścian prezbiterium, gdzie zawilgocenie (małe i duże) występuje w pasie 0,3–1,0 m, a poniżej jest w miarę sucho. Od wewnątrz pomiary pokazały w pasie dolnym (do wys. 0,3 m) duży, ale nieciągły stan bardzo wilgotny, a w czterech miejscach mokry. Interesujące są wyniki w prezbiterium, gdzie w odróżnieniu od pomiarów zewnętrznych zawilgocony jest tylko pas dolny, przyposadzkowy. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest umiarkowane — różnica od punktu rosy wynosi średnio ok. 2,9°C (dla 18 punktów pomiarowych), z największym ryzykiem wystąpienia w zakryściach i w narożniku północno-zachodnim ściany nawy. Ocena wizualna stanu murów jest pozytywna; stwierdzone pomiarami zawilgocenia dolnych partii nie rzutują na dobry wygląd ścian (zarówno od zewnątrz, jak i od wewnątrz), należy jednak mieć na uwadze, że prace w kościele ciągle trwają i malowanie wykonano niedawno. Od wewnątrz można jedynie zauważyć liniowe odspojenie tynku nad posadzką na ścianie kruchty, niewielkie uszkodzenie na cokole ściany zachodniej kaplicy północnej oraz miejscowe zabrudzenia w partiach dolnych ścian, głównie nad cokolikiem. Od zewnątrz nie ma widocznych dużych oznak zawilgocenia, ale zauważalne są odspojenia i lokalne spulchnienie tynku (np. na cokole ściany wschodniej kaplicy południowej i przy wejściu bocznym do kruchty) oraz drobne spękania (włoskowate) tynku na cokołach zewnętrznych. Wizualna ocena murów pod kątem ich zasolenia nie wskazuje na ich występowanie.</p>

		<p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele jest średnio ok. 30 cm powyżej otaczającego terenu (do kruchty prowadzą dwa stopnie schodów zewnętrznych). Posadzka ta (w nawach) to wielobarwne płytki ceramiczne 15 × 15 cm; cokoliki niskie, również ceramiczne. W prezbiterium posadzka z płyt jasnoszarego „marmuru” podkieleckiego z kostkowymi wstawkami białymi i czarnymi. Nie ma dokładnych informacji, kiedy ją kładziono, ale sądząc z rodzaju i zużycia, jest (w nawach) kilkudziesięcioletnia, a być może nawet z początku XX w. lub przedwojenna; w prezbiterium nowsza. Na posadzce nie występują zawilgocenia ani wysolenia. Występowania izolacji podposadzkowej nie można było stwierdzić.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół ogrzewany jest piecami akumulacyjnymi (pięć w nawach, dwa w prezbiterium). Według informacji ks. Proboszcza włączane są w okresie od listopada do marca i działają do osiągnięcia temperatury wnętrza 6–10°C. Podczas prac badawczych (w październiku 2020 r.) i wizji lokalnej (w listopadzie 2020.) kościół był nieogrzewany. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 18,2°C, wewnątrz 13,5–14,1°C. Sklepienie ocieplone jest (niedawna realizacja) warstwą wełny mineralnej gr. ok. 20 cm.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości ok. 30 cm parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 71–76% (wyższe wartości zanotowano w zakrystiach); przy wilgotności zewnętrznej 63,4%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 10,7–12,5°C, przy temperaturze punktu rosy 8,8–9,1°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja kościoła następuje naturalnie, poprzez dwa małe, okrągłe otwory w sklepieniu nawy — jeden w przęśle wejściowym nad prospektem organowym, drugi w przęśle przed prezbiterium — oraz otwieranymi okazjonalnie okienkami w latarniach kopuł kaplic bocznych. W nawie nie ma zapachu stęchlizny, który jest lekko wyczuwalny w zakrystiach; w kościele nie ma krypt. Okna są stałe, pojedyncze, w nawie witraże. Zgodnie z informacją ks. Proboszcza otwory w sklepieniach są w zasadzie zakrywane na zimę, ale odślaniane w przypadku zauważenia kondensacji pary wodnej na oknach. Wietrzenie kościoła następuje głównie latem — poprzez otwierane okienka w kopułach oraz sporadycznie otwartymi głównymi drzwiami. Przepływów powietrza w trakcie badań nie odnotowano.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 13
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 877/10 — wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej.</p> <p>Dokumentacja: — w parafii nie ma żadnej dokumentacji projektowej i programowej, a relacje nowego ks. Proboszcza są skąpe i niejasne; — z WKZ otrzymano niedatowaną część opisu z opracowania „Proponowany program prac remontowo-konserwatorskich” oraz fragment z opracowania bliżej nieokreślonego projektu remontu. Program proponował: usunięcie opasek betonowych i płyt chodnikowych oraz kamieni wokół murów, wykonanie napraw i nowych obróbek blacharskich rynien, okien i gzymsów blachą miedzianą lub tytan-cynk, izolację zewnętrzną ścian piwnicznych i fundamentowych (po odstąpieniu i oczyszczeniu ścian uszczelnienie preparatem krzemionkowym i dalej szlamem mineralnym wraz z zabezpieczeniem matą lub folią), renowację elewacji (wymiana tynków w strefie cokołowej na renowacyjne) — z wykorzystaniem produktów Remmers. Projekt dysponował (po części fakultatywnie) m.in.: remont elewacji (wymiana tynków, uczelnienie profiliów, nowe malowania), wymianę orynnowania i obróbek blacharskich, wykonanie izolacji pionowej przeciwwilgociowej (w postaci folii tłoczonej lub szlamowaniem, ze stwierdzeniem braku konieczności wykonywania izolacji poziomej przeciwwilgociowej), urządzenie odpowiednio wyprofilowanej opaski żwirowej, ewentualne wykonanie drenażu.</p> <p>Prace wykonane: — odpowiedniość faktycznie wykonanych prac do dyspozycji programowych i projektowych jest trudna od określenia, ale należy zwrócić uwagę na rzetelność ww. opracowań; — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: wykonanie wcześniej prac izolacyjnych przy części ścian fundamentowych, niedawno zaś (podobno w 2019 r.) realizowane były prace przy renowacji dalszych części elewacji, a obecnie trwa renowacja elementów wnętrza. Wszystko wskazuje na etapowe działania, czyli uprzednio (kilkanaście lat temu, wg Proboszcza w 2010 r.) izolacje pionowe (według informacji z WKZ w technologii Remmers — preparat krzemionkowy i szlam) były robione wokół nawy i kruchty (zachodni obwód murów, ale chyba bez elewacji frontowej i bez partii cokołowej), a niedawno wokół transeptu i prezbiterium (wschodni obwód murów), ale fragment północno-wschodni w ogóle nie był poddany żadnym zabiegom. Związane to jest zapewne z tak przyjętym etapowaniem remontu całej elewacji, na co wskazuje stan elewacji części wschodniej kościoła (realizowanej wcześniej) i stan elewacji części zachodniej (realizowanej ostatnio, zresztą niedokończonyj). Stan części zachodniej jest już niezadowolający — widoczne zużycie, zabrudzenia, częściowo odspojenia tynku, złuszczenia farby. Stan części wschodniej jest już lepszy, a w zakresie wykonanym naprawdę dobry — widać lepszą jakość tynków i farby, dopracowanie detalu i odpowiedni dobór koloru farby. Remontowi wyższych partii elewacji towarzyszyły prace przy ścianach fundamentowych i cokołach, co jest widoczne zarówno w części zachodniej, jak i wschodniej. W części zachodniej występuje opaska żwirowa, a pod nią widoczna gdzieniedzie geowłóknina; zapewne też były wymienione tynki. W części wschodniej niektóre wykopy są w części niezasypane (prace przerwane z niewiadomych przyczyn), a w nich widać fragmenty lica ścian fundamentowych (i cokołu) pokryte szlamem w kolorze szarym (który jest prawdopodobnie szlamem izolacyjnym mineralnym, stanowiącym izolację pionową ścian); na cokołach (powyżej gruntu) tynki są wymienione.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Zespół klasztorny położony jest na wysokim wzgórzu (szczególnie od południa, od strony miasta, od północy przechodzącym w płaskowyż). Kościół stanowi południową część założenia, łącząc się północnym ramieniem transeptu z zabudowaniami klasztornymi. Całość otoczona jest murem ogrodzeniowym.</p>

		<p>z basztami i basztkami o różnorodnej formie. Dojście główne znajduje się od strony zachodniej, gdzie poprzez bramę szeroką aleją prowadzi do głównego wejścia do kościoła. W części północnej terenu znajduje się podwórze gospodarcze, a w części zachodniej i południowej obejście jest urządzone — występują tu chodniki (z nawierzchnią ze starych płyt betonowych bez krawężników) oraz trawniki. Rosną w tym rejonie (od południa i zachodu) wysokie drzewa liściaste, szczególnie blisko (ok. 5 m) od strony południowej; drzewostan zachowany w wyjątkowo dobrym, naturalnym stanie, jedynie niektóre drzewa mają poprzycinane konary. Wzgórze ma podłoże skalne i wody gruntowe raczej tu nie występują. Bezpośrednio przy obiekcie jest opaska żwirowa, ale też nieuporządkowane podłoże kamienisto-ziemne. Pomiary pozwoliły stwierdzić, że poziom zewnętrznego terenu został podwyższony (narastał przez stulecia), na co wskazuje m.in. „utopienie” schodka wejścia głównego, skądinąd wymienionego prawdopodobnie niedawno na piaskowiec typu Brenna.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Występuje niewielki spadek od ścian zewnętrznych, ograniczony wydatnym krawężnikiem opaski, i dalej przez bezkrawężnikowe alejki (ustabilizowane opaską z dzikiego, polnego kamienia) na przymurze trawniki. Opaska szerokości ok. 60 cm z warstwą wierzchnią z drobnego żwiru otoczkowego, przy fasadzie szeroki chodnik z płyt betonowych, przerwany przed wejściem nawierzchnią z łomu marmurowego. Droga procesyjna to szeroka aleja (ok. 2 m) biegnąca po połowie obwodu, o nawierzchni betonowej.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z rur spustowych wyprowadzone są bezpośrednio na teren (rury te są różnorakie — czyli występują szerokie miedziane, ale też wąskie z PCW, prowizoryczne kanalizacyjne), z oddalonym od ściany wyprowadzeniem. Można z tego wnosić, że kanalizacja deszczowa tu nie występuje; podobnie nie ma oznak założenia drenażu, choć być może istniał jakiś oryginalny system odprowadzenia nadmiaru wód opadowych (z dachów i z ograniczonego murem terenu przykościelnego), ponieważ na zboczu południowym widoczny jest wypust kamiennego kanału. Odprowadzenie wód opadowych z dachów rynnami w większości wiszącymi i rurami spustowymi jak wyżej. Orynowanie (w większości), obróbki blacharskie otworowe i gzymsowe z blachy miedzianej, wystające profile cokołowe tynkowane i malowane.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Kościół ma ściany nadziemne ceglane, a ściany fundamentowe kamienne. Partie nadziemne są obustronnie tynkowane, a podziemne (widoczne) pokryte powłoką szlamową izolacyjną. Szacunkowa grubość murów to 120 cm. Przeprowadzono malowanie zewnętrzne — elewacji części zachodniej w 2010 r., elewacji części wschodniej (niedokończone) całkiem niedawno. Brak jest danych dotyczących zakresu i rodzaju ewentualnych wymian tynków (a takowe były), w magazynie wykonawców ostatnich prac znajdują się produkty firmy STO). Zapewne też wykonano izolację pionową — w postaci szlamów mineralnych aplikowanych na lico kamienne (widoczne na fragmencie południowo-wschodnim).</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów od zewnątrz (15 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (35 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one zróżnicowany, ale niepokojąco wysoki stan zawilgocenia: od zewnątrz ponad połowa miejsc pomiarów jest zawilgocona, większość w stopniu niewielkim, ale też występuje zawilgocenie duże (stan mokry) w ścianach transeptu południowego (w tym na ścianie południowej na wszelkich zmierzonych wysokościach — od 0,3 m do 2,0 m); od wewnątrz stan jest gorszy — większość pomiarów pokazała zawilgocenie, w tym prawie połowa bardzo duże i duże, najgorzej pod tym względem jest w prezbiterium i w niektórych przęsłach naw; występuje tu też zasolenie. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie nie jest krytyczne – różnica od punktu rosy wynosi średnio ok. 3°C (dla 14 punktów pomiarowych). Ocena wizualna wyglądu murów jest negatywna</p>

— widoczne są zawilgocenia i zasolenia, wzrosty zielonych glonów, uszkodzenia substancji. W części wschodniej kościoła (gdzie prace izolacyjne wykonywane były w 2010 r.) występuje znaczna degradacja partii cokołowej — odspojenia i spękania tynku, zawilgocenia, porażenie mikrobiologiczne (szczególnie na elewacji północnej i zachodniej), tak samo również na wystających profilach cokołu i gzymsów (w transepcie południowym też na boniach narożnych); całość tych elewacji zabrudzona. Zdegradowane są też dolne elementy kamieniarki portalu wejściowego (choć być może nie były one poddane renowacji, którą widać na całym portalu). Dużo lepiej jest w części wschodniej kościoła (elewacje prezbiterium i fragmenty transeptów), gdzie prace przy elewacji wykonano w ostatnich latach — nie widać uszkodzeń tynków i nowych wymalowań ani śladów degradacji profili gzymsowych; z kolei nie jest wykonane wykończenie cokołów (przy widocznej w niezasypanych wykopach powłokowej izolacji pionowej ścian fundamentowych). Stan tynków wewnątrz jest na pierwszy rzut oka dobry, ale bliższe obserwacje (poparte pomiarami wilgotności) unaocznily degradację techniczną w pasie dolnym (odspojenia tynku, złuszczenia farby, plamy wilgoci na cokołach i ponad nimi), jak też pewną degradację estetyczną (przebarwienia i lokalne zabrudzenia) na ścianach powyżej. Na sklepieniach i w wyższych partiach ścian (stosunkowo niedawno poddanych pracom — wymalowaniom i odtworzeniu dekoracji) nie zauważono uszkodzeń. Nowe tynki nadmiernie, ahistorycznie wygładzone, zakładane współczesnymi metodami budowlanymi. W obiekcie dokonano we wrześniu 2021 r. pomiarów uzupełniających metodą wagosusząrkową. Pomiary w siedmiu miejscach (wszystkie od wewnątrz) wykazały zaskakująco różny stopień zawilgocenia masowego — w pięciu miejscach mur jest suchy lub o lekko podwyższonej wilgotności, a jedynie w dwóch (przy naprzeciwległych wejściach bocznych) mury są mocno zawilgocone. Zmierzone zasolenie (w trzech miejscach) pokazało jego wysoki stan, większy tynku niż cegły. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej (pomiary w pięciu miejscach) jest więcej niż krytyczne; w czterech miejscach pomiary wykazały wyższą temperaturę punktu rosy niż muru. Szczegółowe dane pomiarowe w Aneksie nr 2.

Posadzki:

Poziom posadzki w kościele w stosunku do otaczającego terenu jest na większości obwodu wyższy — od strony południowej ok. 12 cm, od północnej do 58 cm; jedynie na wejściu głównym jest mniej więcej równy. Posadzka w kościele nie była wymieniana w znaczącym okresie lat poprzednich, ale widać co najmniej dwufazowość jej kładzenia. Generalnie występują tu płyty z piaskowca, układane w karo — w nawie głównej i w prezbiterium dwuwalorowe (jasne i ciemne) i wyraźnie mniej zużyte (nowsze), a w nawach bocznych i kaplicach jednobarwne (jasne), znacznie wytarte (o dużej dozie autentyzmu). Rozmiary są dwa, z tego podstawowy to kwadrat ok. 40 × 40 cm, a tylko w aneksach bocznych i przy wejściu mniejszy, ok. 25 × 25 cm). Na płytach tych nie ma oznak wilgoci, a zużycie jest naturalne (choć lokalnie występują spękania). Natomiast podczas realizacji ogrzewania kościoła (co najmniej kilkadziesiąt lat temu) dokonano brutalnej ingerencji w posadzkę, przeprowadzając ją pośrodku naw bocznych kanałami o betonowym, płytowym pokryciu (szer. ok. 50 cm). Wnioskując z wieku istniejących posadzek, nie ma tu raczej izolacji podposadzkowej poziomej; zwiększona wilgotność powietrza występuje w miejscach, gdzie posadzka jest bardziej popękana.

6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół ogrzewany jest grzejnikami żeliwnymi żebrowymi (starego typu) z kotłowni znajdującej się w budynku klasztorным. Specjalnej regulacji temperatury nie ma; według ks. Proboszcza ogrzewanie działa do osiągnięcia temperatury 15°C, począwszy od grudnia. Podczas prac badawczych (w październiku 2020 r.) i wizji lokalnej (w listopadzie 2020 r.) kościół był nieogrzewany. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 14,3°C, wewnątrz 14,6–15,8°C. Sklepienie ocieplone jest warstwą wełny mineralnej gr. 20 cm.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 73–77%; przy wilgotności zewnętrznej 85%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 12,5–14,7°C, przy temperaturze punktu rosy 10,2–11,5°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja kościoła jest szczątkowa — w sklepieniu zauważono jedynie dwa okrągłe otwory (nad organami i w prezbiterium), o niewiadomej drożności. Okna są podwójne, szczelne, nieotwierane. Kościół, według Proboszcza, wietrzony jest latem. Mimo stwierzonego pomiarami znacznego zawilgocenia, wewnątrz kościoła nie odczuwa się nieprzyjemnych zapachów. Wyraźnych przepływów powietrza w trakcie badań nie odnotowano.</p>
---	----------------	--

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 14
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 5293/10 — izolacja fundamentów pionowa i pozioma ścian budynku.</p> <p>Dokumentacja: — nie udało się pozyskać dokumentacji.</p> <p>Prace wykonane: — według informacji uzyskanych od Gwardiana i Proboszcza: izolacja pozioma i pionowa ścian fundamentowych; — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w czerwcu 2021 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: izolacja pionowa ścian fundamentowych (na fragmentach widoczna folia), opaska żwirowa, nowe tynki i malowanie zewnętrzne, obróbki blacharskie i odprowadzenie wód opadowych z dachu w grunt (zapewne do jakiegoś systemu kanalizacji deszczowej), drewniana posadzka klepkowa na podwyższeniu w prezbiterium.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Zespół klasztorny położony jest na wzgórzu, na północnych obrzeżach granic administracyjnych miasta, w sąsiedztwie dawnego zespołu dworskiego i wsi. Wchodzący w skład zespołu klasztornego kościół przylega od północy do ukształtowanego wokół wewnętrznego wirydarza. Całość otoczona jest murywanym ogrodzeniem. Wejście główne do kościoła prowadzi od zachodu, po kilkunastu stopniach i pochylni. Wysokie drzewa liściaste znajdują się w bliskim sąsiedztwie od strony zachodniej (ok. 9 m) i w pewnym oddaleniu od północy (na plenerowym skwerze z ołtarzem polowym). Obejście szerokimi, brukowanymi alejkami funkcjonuje z trzech stron budynku, a bezpośrednio przy jego ścianach wykonano opaskę żwirową. Wzgórze jest żwirowo-piaszczyste, a wody gruntowe na poziomie kilkanaście metrów poniżej poziomu terenu.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Od zachodu nawierzchnia kamienna ze spadkiem odprowadzającym wodę na zewnątrz; od północy teren płaski z opaską szerokości ok. 60 cm (żwir średnio-drobny płukany) wokół kościoła z krawężnikiem betonowym, dalej częściowo trawnik, częściowo nawierzchnia utwardzona — kostka betonowa i na fragmentach wylewana betonowa. Za półobwodową aleją pas trawnika do muru ogrodzenia.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Rynny wiszące (na niezbyt wydatnych gzymsach) odprowadzają wodę do instalacji podziemnej, studzienek na terenie nie odnotowano. Nad kaplicą boczną dach kopertowy z wydatnym koszem od strony prezbiterium. Od strony północnej teren przewyższa poziom posadzki wewnątrz od 0 cm (w narożniku północno-zachodnim) do 40 cm (na transepcie). Orynnowanie jest blaszane, wpusty żeliwne z rewizjami, wystający profil cokołowy tynkowany i malowany (jak elewacje powyżej).</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Kościół ma ściany ceglane, fragmentarycznie kamienne w pasie cokołowym. Są obustronnie tynkowane. Szacunkowa grubość murów 100–200 cm. Elewacje są w całości naprawione (zapewne po 2010 r.), w dobrym stanie, lecz ze współczesnym wizerunkiem tynków. Wewnątrz zostały stare tynki, ale na fragmentach dolnych stref prawdopodobnie wymienione lub naprawione — widać tu inną, nowszą powłokę. W partiach wyższych i w przestrzeniach osłoniętych zauważalne miejscowo zawilgocenia i zasolenia (szczególnie w prezbiterium i w kaplicy). Dla obiektu przeprowadzono w październiku 2021 r. badania wilgotności murów od zewnątrz (10 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (25 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiarów skali pokazały one dobry (czyli suchy) stan ścian obiektu. Od zewnątrz odnotowano jedynie jeden punkt o zwiększonej wilgotności (na dole ściany północnej nawy), a od wewnątrz</p>

		<p>umiarkowane zawilgocenie dolnych partii ścian do wys. 0,5 m (oprócz całkowicie suchych ścian nawy południowej), ale też niepokojąco mokre wskazania na ścianie wschodniej i północnej kaplicy, gdzie poziom gruntu jest powyżej punktu 0. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest stosunkowo niewielkie — różnica od punktu rosy wynosi średnio ok. 3,8°C (dla 17 punktów pomiarowych); jedynie w kaplicy północnej poniżej 3°C. Ocena wizualna stanu murów pod kątem występowania zawilgoceń i zasoleń jest w dużej mierze pozytywna. Na zewnątrz w zasadzie nie pojawiły się uszkodzenia (tynku i farby), a wewnątrz, mimo miejscowej niewielkiej degradacji, powierzchnie ścian i sklepień wyglądają dobrze. W obiekcie dokonano we wrześniu 2021 r. pomiarów uzupełniających metodą wagosuszarkową. Pomiary w czterech miejscach (wszystkie od wewnątrz) wykazały zasadniczo średni stopień zawilgocenia masowego — z wyższymi lokalnie wielkościami na pośredniej wysokości pomiarowej. W trzech miejscach dokonano pomiarów zasolenia, które stwierdziły niepokojące występowanie w murach tego zjawiska, o większej intensywności w warstwie tynku, ale też w cegle (w głębi muru). Natomiast pomiary prawdopodobieństwa kondensacji pary wodnej (w neutralnych punktach określonych poprzednimi badaniami) pokazały podobną różnicę temperatur — 2,3°C i 2,8°C. Szczegółowe dane pomiarowe w Aneksie nr 2.</p> <p>Posadzki: Z uwagi na różnice poziomu terenu wokół kościoła jego relacje z poziomem posadzki są różne — zasadniczo od strony zachodniej teren podnosi się ku wschodowi, grunt przewyższa poziom posadzki od strony wschodniej — do wielkości 30–40 cm. Posadzka w kościele jest kamienna, są to kwadratowe płyty o wymiarach ok. 40 × 40 cm, układane w karo, w kaplicach posadzka wzbogacona deseniem. Podłoga ta jest w dobrym stanie, podobnie jak drewniana klepkowa założona niedawno w prezbiterium; niewiadome jest występowanie izolacji podpodłogowej przeciwwilgociowej.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Grzejników w kościele nie ma, ale występuje krata nawiewu (przy wejściu południowym), być może zintegrowana z czerpnią zewnętrzną dobudowaną do północnej ściany prezbiterium. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych (październik 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 11,4°C, wewnątrz 14,8–15,5–18,3°C.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 68–71%; przy wilgotności zewnętrznej 88%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 11,9–15,1°C, przy temperaturze punktu rosy 9,5–10,0°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja i przewietrzanie kościoła są nieokreślone, aczkolwiek w kluczach sklepienia widoczne są trzy otwory do przestrzeni strychowej. Wyraźnych przepływów powietrza w trakcie badań nie odnotowano.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 15
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 7125/10 — wykonanie izolacji poziomej, tynków renowacyjnych oraz rekonstrukcji części posadzki.</p> <p>Dokumentacja: — dokumentacja pozyskana od WKZ to „Projekt budowlany wykonania izolacji poziomej i wymiany posadzki w kościele parafialnym...” wykonany w 2009 r., który przewidywał: wykonanie przeciwwilgociowej izolacji poziomej (przepony) metodą iniekcijną od wewnątrz 8 cm poniżej poziomu posadzki; wykonanie wewnątrz nowych tynków renowacyjnych (do wysokości zachowanych polichromii); wymianę posadzki w całym kościele oprócz kruchty zachodniej — posadzka z grubych (5 cm) płytek ceramicznych typu klinkierowego na nowych warstwach podłoża (z przekładką z folii technicznej i z pasem ocieplenia EXP ściany fundamentowej).</p> <p>Prace wykonane: — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: wymiana posadzki, wymiana tynków wewnętrznych — prace wykonane w latach 2010–2011, w ramach przedmiotowego zadania; — ponadto przeprowadzono wcześniej, stosunkowo niedawno, prace na zewnątrz kościoła, wykonując: drogę procesyjną i dojścia z kostki granitowej, opaskę przyścienną wraz z nieokreśloną bliżej izolacją pionową (na co może wskazywać widoczna, wystająca na styku muru i opaski folia kubełkowa, bez zamknięcia górnego), odprowadzenie wód opadowych do jakiegoś systemu kanalizacji deszczowej (o czym można sądzić z faktu wprowadzenia w grunt rur spustowych z rynnowania dachu oraz występowania studzienek), zapewne też uporządkowanie obejścia i zieleni (widoczne nasadzenia krzewów i żywopłotów).</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na płaskim terenie w środku wsi, bezpośrednio przy głównej drodze, usytuowany do niej skośnie. Na działkę kościelną prowadzą murywane bramy (od zachodu i wschodu), a całość obwiedziona jest murem kamiennym. Bezpośrednio przy elewacjach znajduje się opaska żwirowa, a dalej wokół brukowana droga procesyjna; do muru ogrodzenia sięgają stosunkowo wąskie trawniki. Wysoki drzewostan (liściasty) występuje po stronie północnej kościoła — w odległości 10–20 m. Poziom wód gruntowych jest prawdopodobnie wysoki — woda widoczna w studzienkach kilkadziesiąt cm poniżej poziomu terenu, choć jej obecność może też być wynikiem niedrożności instalacji.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Teren przy kościele wykazuje niewielki spadek na zewnątrz, trochę ograniczony brukowym krawężnikiem opaski i dalej (za pasem trawnika) gęstym, niskim żywopłotem. Opaskę szer. ok. 50 cm wykonano ze średnioprobego żwiru/kamieni otoczkowych, a na przyległym trawniku nasadzono od strony południowej liczne i różnorodne krzewy. Biegająca dalej aleja procesyjna jest szeroka na ok. 3 m i ma nawierzchnię ze średniogabarytowej kostki granitowej z krawężnikami w licu (również z kostki granitowej, ale większej). Towarzystwo trawniki oddzielone są niskimi, pielęgnowanymi żywopłotami.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Wody opadowe z wiszących rynien (sytuowanych na zakończeniu niezbyt wydatnych gzymsów) prowadzone są rurami spustowymi do wpustów w grunt. Dalszy układ kanalizacji deszczowej jest niewiadomy, ale według relacji osoby związanej z kościołem wynika, że jest niesprawny, o czym świadczą prowizoryczne odprowadzenia do otwartych studzienek. Studzienki z nakrywami betonowymi występują dość gęsto wokół obiektu, co może świadczyć o istnieniu drenażu (o którym jednakże nie ma mowy w dokumentacji i w miejscowych relacjach). Rynnowanie jest różne materiałowo (blacha i PCW), częściowo uszkodzone; wpusty z rewizjami z PCW, przekroje rur spustowych 12 cm. Uszkodzona rynna była przyczyną zawilgocenia dużego obszaru ściany kościoła. Wystające wydatnie cokoły są blokowe kamienne.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Kościół ma ściany nadziemne ceglane, a cokół i ściany fundamentowe kamienne. Lico zewnętrzne ścian wykonano i pozostawiono jako nietynkowane; wewnątrz występuje tynk — od wysokości ok. 2 m pokryty polichromiami. Bogate polichromie występują również na deskowaniu płaskiego stropu nawy i na sklepieniu prezbiterium. Grubość murów to 118–119 cm. Brak jest danych odnośnie do izolacji przeciwwilgociowych pionowych, aczkolwiek sądząc z wystającej i niezabezpieczonej od góry folii kubełkowej — jakaś występuje. Natomiast projekt i miejscowe relacje świadczą o wykonaniu izolacji poziomej (w postaci przepony iniekcyjnej z użyciem produktów STO aplikowanych od wewnątrz wraz z dociepleniem podposadzkowego pasa ściany). Ponadto dość dobry stan dolnych partii tynków wewnętrznych wskazuje na ich wymianę (dysponowaną w projekcie w postaci tynków renowacyjnych).</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono (w listopadzie 2020 r.) badania wilgotności murów — od zewnątrz (27 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (również 27 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały nierównomierny, miejscowo wysoki stopień zawilgocenia: od zewnątrz mokre ściany portyku, kruchty zachodniej i południowej; wewnątrz mokre dolne partie ścian: wschodniej prezbiterium, zakrystii, zachodniej części ściany północnej nawy oraz cała kruchta zachodnia (do wysokości 2 m); stosunkowo suche są zewnętrzne ściany nawy, starej zakrystii oraz zewnętrzne ściany prezbiterium. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie jest duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio zaledwie 0,5°C (dla 15 punktów pomiarowych); w dniu prowadzenia pomiarów kondensacja występowała w zakrystii i w kruchcie zachodniej. Ocena wizualna stanu murów jest raczej pozytywna — zawilgocenia i zasolenia po niedawno przeprowadzonych pracach we wnętrzu nie są szczególnie widoczne, bardzo niepokojące są natomiast wyniki pomiarów wilgotności murów. Nie można jednakże nie zauważyć: od zewnątrz degradacji cokołu kamiennego, szczególnie profilowanych elementów nakryw (złuszczenia, pylenie, brudna patyna) oraz lokalnych uszkodzeń lica ceglanego i wypłukania spoin, a od wewnątrz na niektórych, dolnych fragmentach ścian oznak wilgoci i zasolenia; dobry jest stan polichromii na wyższych partiach ścian i na stropie — po niedawnych pracach konserwatorsko-restauratorskich.</p> <p>W obiekcie dokonano we wrześniu 2021 r. pomiarów uzupełniających metodą wagosuszarkową. Pomiary w 12 miejscach wykazały w dolnych partiach ścian średnie i duże zawilgocenie masowe (prawie we wszystkich punktach pomiarowych). Zmierzone w sześciu miejscach zasolenie murów pokazało różny stan (zarówno tynku, jak i substancji ceglanej) — od niskiego (w dwóch miejscach) do wysokiego (w jednym). Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej (pomiar w ośmiu miejscach) jest w zasadzie umiarkowane (średnia różnica temperatur jest powyżej 3°C), jednakże w zakrystii występuje duże ryzyko jej wystąpienia. Szczegółowe dane pomiarowe w Aneksie nr 2.</p> <p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele w stosunku do otaczającego terenu jest na większości obwodu mniej więcej równy, a od zachodu (na wejściu głównym) wyższy ok. 12 cm. Posadzka w kościele była niedawno (w 2012 r.) w większości wymieniona (oprócz kruchty zachodniej); obecnie są to średniowymiarowe płytki ceramiczne typu klinkierowego, układane (według projektu) na podkładzie betonowym, z zastosowaniem folii technicznej (być może w randze izolacji przeciwwilgociowej poziomej). Stan tej nowej posadzki jest dobry, a wizerunek pozostawionej w kruchcie oryginalnej posadzki ceglanej jest autentyczny.</p>
---	-----------------	--

6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół nie jest ogrzewany, oprócz indywidualnego grzejnika w zakrystii. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych (w listopadzie 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 15,4°C, wewnątrz 12,7–13,0°C.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 83–87%; przy wilgotności zewnętrznej 100%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 10,5–11,7°C, przy temperaturze punktu rosy 10,1–13,1°C.</p> <p>Wentylacja: Otworów wentylacyjnych pośrednich w przestrzeni strychową kościoła nie odnotowano, oprócz towarzyszącego zwisowi żyrandola w pierwszym polu sklepienia prezbiterium. Okna witrażowe metalowe, ale niektóre kwatery uchylne, z możliwością wietrzenia. Okna są podwójne, szczelne, nieotwierane. Kościół, według proboszcza, wietrzony jest latem. Wyraźnych przepływów powietrza w trakcie badań nie odnotowano.</p>
---	----------------	---

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 16
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 7300/10 — renowacja fundamentów i kształtowanie terenu wokół kościoła. W ramach zadania wnioskodawca planuje wykonać izolacje pionowe i poziome, odwodnienie, konserwację i zabezpieczenie cokołowych partii ścian oraz remont nawierzchni wokół kościoła.</p> <p>Dokumentacja: — pozyskane z parafii: „Ocena stanu zachowania i proponowany program konserwatorski kościoła...” opracowana w 2006 r. (gdzie m.in. zakładano: założenie izolacji przeciwwilgociowej pionowej i poziomej, rezygnację z drenażu oraz wymianę tynków na renowacyjne wraz z nowym malowaniem farbą paroprzepuszczalną), „Badania geotechniczne w rejonie kościoła...”, opracowane w sierpniu 2009 r., „Projekt budowlany — renowacja fundamentów oraz wykonanie drenażu opaskowego wokół kościoła” z marca i maja 2010 r. (gdzie zadysponowano m.in.: wykonanie drenażu i kanalizacji deszczowej, izolację pionową na zewnętrznych ścianach fundamentowych — elastycznym szlamem mineralnym zabezpieczonym do poziomu gruntu matą ochronną, a powyżej na cokole tynkiem renowacyjnym, renowację elewacji tynkowanej — w zakresie zależnym od oceny stopnia degradacji), „Dokumentacja fotograficzna przebiegu prac” opracowana w grudniu 2010 r., „Archeologiczne badania nadzorcze” prowadzone w 2010 r., opracowane w 2011 r.</p> <p>Prace wykonane: — na podstawie informacji od ks. Proboszcza można założyć, że wykonano prace wymienione w opisie do projektu budowlanego, to znaczy: izolację pionową na zewnętrznych ścianach fundamentowych, renowację tynków na cokołach, renowację elewacji tynkowanej, odwodnienie kościoła (drenaż opaskowy, kanalizacja deszczowa); — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w kwietniu 2021 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: renowacja elewacji tynkowanej (w tym w całości nowe malowanie elewacji), renowacja cokołu (polegająca na założeniu okładziny z płyt i gzymsu z piaskowca), wykonanie drenażu (widoczne studzienki i opaska żwirowa), wykonanie kanalizacji deszczowej (widoczne wpuasty rur spustowych i studzienki), wykonanie nowych schodów zewnętrznych do zakrystii, założenie nowej opaski żwirowej wokół kościoła wraz z uporządkowaniem przyległych trawników.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na skraju obecnego miasta, na południowo-wschodnim zboczu wzgórza opadającego w kierunku rzeki, oddzielonej od działki kościelnej łąkami, obecnie zagospodarowanymi. Dostęp do kościoła zapewniony jest od strony północnej przez zespół bramny, z uliczki miejskiej, oraz furtką poprzedzoną schodkami w południowym ogrodzeniu (od posadowionej niżej plebanii). Całość trapezoidalnej działki wyodróżniona jest ogrodzeniem murem z nietynkowanej cegły ceramicznej. Na obwodzie działki (z wyłączeniem strony zachodniej) rosną stare drzewa liściaste, w oddaleniu ok. 9–12 m od budynku kościoła. Obejście (droga procesyjna) pokryto niedawno nawierzchnią z kostki betonowej i urządzono przyległe trawniki. Opaski żwirowe i zagospodarowanie terenu (ławeczki, pielęgnacja zieleni, w tym niskie iglaki) zrealizowano już w obecnej dekadzie XXI w. Jak wynika z badań geotechnicznych, poziom wód gruntowych bywa dość wysoki (okresowo powyżej poziomu posadowienia), po założeniu drenażu prawdopodobnie obniżony.</p>

4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Oprócz zdecydowanej pochyłości terenu w kierunku zachodnio-wschodnim (różnica wysokości wejścia głównego i po przeciwnej stronie prezbiterium wynosi prawie 2,5 m), zauważalne są niewielkie spadki od ścian zewnętrznych, ale ograniczone w dużym stopniu krawężnikiem opaski żwirowej (wys. 9–10 cm). Opaska szerokości ok. 50 cm z warstwą wierzchnią ze średniego żwiru łamanego. Droga procesyjna ukształtowana jest w formie owalnej alei o szerokości ok. 2,5 m, z głównym dojściem od strony północno-zachodniej.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Z faktu występowania widocznych elementów odwodnienia (studzienki i wpusty) należy sądzić o wykonaniu i istnieniu drenażu oraz układu kanalizacji deszczowej (z włączeniem do systemu kanalizacji miejskiej, co wynika z projektu). Studzienki (większe i mniejsze) mają nakrywy żeliwne, podobny materiał zastosowano do wpustów rur spustowych. Odprowadzenie wód opadowych z dachów rynnami stojącymi i rurami spustowymi o odpowiednio dużych przekrojach i dalej do kanalizacji deszczowej. Orynnowanie, pokrycie dachu i obróbki blacharskie gzymosowe z blachy ocynkowanej (bardzo porządnie zrobione), wystający cokół z elementów kamiennych (piaskowiec); parapety płytowe kamienne. Ponadto nadmiarowe wody z terenu, spływające do najniższej położonego narożnika południowo-wschodniego działki wyprowadzane są przepustem w ogrodzeniu na niższej położoną ławkę.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: Na podstawie opisów projektowych (i częściowo własnych obserwacji) można określić materiał ścian kościoła jako: ściany fundamentowe z kamienia (widoczne głązy narzutowe) na zaprawie wapiennej, mury powyżej z cegły ceramicznej na zaprawie wapiennej. Grubość ścian zewnętrznych – 113 i 136 cm; grubość ścian wewnętrznych 114 i 133 cm. Ściany są jednorodnie, obustronnie otynkowane, na zewnątrz prawdopodobnie tynki w całości wymienione (z dużym udziałem tynków renowacyjnych). Wewnątrz tynki stare, lokalnie uszkodzone i zabrudzone, a w partiach dolnych nawet zniszczone (ponadto do wysokości ok. 1,5 m pokryte farbą olejną); warto zauważyć, że mimo braku od lat wielu odświeżenia ścian poprzez malowanie i częściowo nieprzepuszczalnej powłoki olejnej powierzchnia ścian nie wykazuje tu oznak specjalnej degradacji. Malowanie zewnętrzne nowe. (przeprowadzone zapewne w 2011 r.); na ścianach powyżej cokołu, szczególnie od strony północnej, widoczne nikielne plamy zawilgocenia. Cokół na nowo uformowany i w nowym materiale — w postaci opływanego kamiennego gr. 6 cm (z pogrubieniem górnym) układanego z pustą spoiną (być może na sucho); kamień piaskowiec typu szydłowieckiego, jasnoszary z żółtymi przebarwieniami. W załomach murów i na styku z opaską widoczne już ciemne i zielone zaplamienia połączone z korozją mikrobiologiczną. Nie jest wiadomy szczególnie sposób wykończenia (i zakładanej w projekcie izolacji pionowej) ścian pod opływowaniem (w projekcie nie ma mowy o takim cokole), ale zdjęcia wykonawcze pokazują pokrycie szlamem izolacyjnym tej części budynku. Izolacji poziomej najprawdopodobniej nie ma, nie występuje ona w projekcie, tylko we wcześniejszym programie konserwatorskim.</p> <p>Dla obiektu przeprowadzono badania wilgotności murów od zewnątrz (18 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (34 punkty pomiarowe). Według przyjętej przez wykonującego pomiary skali wykazały one: od zewnątrz brak zawilgocenia, ale już od wewnątrz występują miejsca bardzo wilgotne, a nawet mokre (filary od strony północnej, ściana zachodnia, kaplica południowa). Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodzie nie występuje — różnica od punktu rosy wynosi średnio prawie 5°C (dla 16 punktów pomiarowych). Ocena wizualna murów pod kątem widoczności zawilgocenia i zasolenia jest pozytywna na zewnątrz i raczej negatywna od wewnątrz. Niepokoją pojawiające się na zewnątrz oznaki korozji płyt cokołowych, wynikające zapewne z użycia nieodpowiedniego rodzaju kamienia oraz braku rozwiązania problemu wody odpryskowej. Wewnątrz na płaskich pułapach nawy i prezbiterium nie zauważono zniszczeń strukturalnych, podobnie</p>

		<p>jak na sklepieniach kaplic; freski na łuku tęczowym trzymają się dobrze; ponadto poddawane są pracom konserwatorsko-restauratorskim kolejne ołtarze.</p> <p>Posadzki: Poziom posadzki w kościele jest na całym obwodzie wyższy w stosunku do otaczającego terenu; równy jedynie na wejściu głównym od strony zachodniej. Pierwotna posadzka w kościele została w całości usunięta; były tu prawdopodobnie (co można sądzić po pozostałościach w kaplicy południowej za ołtarzem) cegły ceramiczne posadzkowe. Obecnie w nawach i kaplicach jest nowa posadzka polimerowo betonowa, jako podkład pod posadzkę docelową (zapewne kamienną). Z informacji ks. Proboszcza wynika, że założono ogrzewanie podłogowe, co wymagało wymiany całego podłoża (z wprowadzeniem izolacji przeciwwilgociowej i termicznej). W prezbiterium występuje (również nowa) posadzka z płyt marmurowych (surowiec zagraniczny).</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół ogrzewany jest podpodłogowo, czynnikiem wodnym z kotłowni geotermalnej lub z pompy ciepła (niejasne informacje ks. Proboszcza i brak projektu); urządzenia znajdują się w krypcie pod zakrystią. Najprawdopodobniej instalacja posiada odpowiednią automatykę, ale nie było możliwości pozyskania takich danych. Podczas wizji lokalnej (w kwietniu 2021 r.) posadzka była zimna. Pomiarów temperatury w trakcie prac badawczych (w październiku 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 12,3°C, wewnątrz 14,3–15,2°C. Strop ocieplony jest warstwą wełny mineralnej gr. ok. 20 cm.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 61–65%; przy wilgotności zewnętrznej 63%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 10,7–14,3°C, przy temperaturze punktu rosy 7,3–8,2°C.</p> <p>Wentylacja: Wentylacja kościoła realizowana jest otworami w stropie — dwa w prezbiterium i dwa w nawie — skrytymi pod obniżoną częścią środkową rozet. Na strychu otwory te są przedłużone rurami i zebrane do przewodu zbiorczego umieszczonego w sygnaturce (wywiew). Okna są podwójne, szczelne, nieotwierane. Kościół, według ks. Proboszcza, wietrzony jest latem. Wewnątrz kościoła nie odczuwa się nieprzyjemnych zapachów. Wyraźnych przepływów powietrza w trakcie badań nie odnotowano.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 17
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 6828/10 — remont prezbiterium wraz z drenażem opaskowym i osuszeniem kościoła.</p> <p>Dokumentacja: — nie udało się pozyskać żadnej dokumentacji.</p> <p>Prace wykonane — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: wykonanie opaski żwirowej wokół ścian zewnętrznych; prawdopodobne wykonanie drenażu (w 2010 r.) i odprowadzenia wód opadowych z dachu — na co wskazują informacje od ks. Proboszcza i fakt wypuszczenia w grunt rur spustowych oraz występowanie studzienki; wykonanie brukowanych dojazdów i drogi procesyjnej; malowanie elewacji na zapewne nowych tynkach (w 2014 r.) — co wynika z informacji od ks. Proboszcza i z obserwacji widocznych, nowych (czasem podwójnych) powłok malarskich (w tym szczególnie na odmiennie malowanej kruchcie południowej, gdzie dodatkowo wprowadzono/ wymieniono płytowy cokół kamienny); wymiana obróbek blacharskich i być może orynnowania; roboty tynkarskie wewnątrz (w latach 2011–2012 po demontażu boazerii) — co wynika z informacji od ks. Proboszcza i jeszcze jest zauważalne, szczególnie na wyższych partiach ścian. Upřednio wykonano też nowe pokrycie z dachówki ceramicznej karpówki.</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest w centralnej części pasmowo ukształtowanej wsi, na wydawnym wyniesieniu opadającym stromo w kierunku południowym, od zachodu odciętym biegnącą po łuku drogą w wqwozie. Działka kościelna ma kształt łezkowaty, a świątynia znajduje się w jej środkowej części; dość wysokie drzewa rosną od zachodu i północy, a zabudowania pwlebianii znajdują się po stronie wschodniej. Teren wokół był niegdyś cmentarzem przykościelnym (na ścianach widoczne wmurowane płyty nagrobne), obecnie nieużytkowanym i prawie bez nagrobków. Całość otoczona jest kamiennym murem z przyporami. Dojazd główne prowadzi alejką ze schodami, od strony południowej. Grunt jest gliniasty (wg informacji od ks. Proboszcza).</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Teren działki wykazuje niewielki spadek w stronę południową, a bezpośrednio przy murach jest raczej płasko. Jest tu opaska żwirowa (szerokości ok. 60 cm, żwir średniodrobny otoczakowy) ograniczona masywnym betonowym krawężnikiem, dalej pas trawnika i utwardzona droga procesyjna (bruk i płyty granitowe wielkometryrowe bez krawężników); obszerne trawniki ciągną się do obwodowego muru ogrodzenia. Rosnące dość daleko przy ogrodzeniu, od strony północno-zachodniej, drzewa to gatunki liściaste; pozbawiona drzew ekspozycja południowa i wschodnia zastąpiona jest zabudowaniami.</p> <p>Zagospodarowanie wód opadowych: Orynnowanie jest wiszące (na końcu niezbyt wydatnego gzymsu), a rury spustowe wprowadzone w grunt (bez rewizji); dalszy system odprowadzenia wód nieokreślony, aczkolwiek można sądzić, że do wiejskiego układu deszczówki (na co m.in. pozwala usytuowanie obiektu na wzgórzu). Występuje też, jak wyżej wskazano, drenaż. Orynnowanie jest blaszane, ale wpusty z PCW; można mieć obawy o zbyt małą liczbę i niewielki przekrój (10–12 cm) rur spustowych — w stosunku do powierzchni dachu. Założony na ścianach południowej kruchty cokół kamienny (piaskowiec) ma górne lico proste, niezabezpieczone, z doraźnie wykonanym stykiem ze ścianą.</p>

5	Mury i posadzki	<p>Mury: Mury kościoła wzniesiono z kamienia i obustronnie otynkowano; nietynkowane są ciosowe lica przypór prezbiterium i naroża nawy. Wewnątrz nietynkowane są zebra sklepienne; polichromii nie odnotowano. Grubość murów waha się od 120 cm do 200 cm. Brak jest danych odnośnie do izolacji przeciwwilgociowych pionowych, aczkolwiek być może jakąś wykonano przy okazji odkopywania ścian dla ułożenia drenażu i opaski. Tynki, mimo że podniszczone, są w miarę nowe (według informacji ks. Proboszcza wykonane wewnątrz, w nieustalonym zakresie, i zewnątrz w latach 2012–2014, w tym na elewacjach pokryte farbą hydrofobową). Dla obiektu przeprowadzono (w listopadzie 2020 r.) badania wilgotności murów — od zewnątrz (24 punkty pomiarowe) i od wewnątrz (również 24 punkty pomiarowe). Według przyjętej przez wykonującego pomiaru skali wykazały wysoki stopień zawilgocenia, większy nawet wewnątrz niż z zewnątrz. Wewnątrz dotyczy to w zasadzie wszystkich ścian, gdzie nie tylko w dolnych partiach występuje stan mokry lub bardzo wilgotny. Na zewnątrz mokro jest w przyziemiu wieży oraz miejscowo na dolnych partiach elewacji nawy i prezbiterium. Stan taki potwierdza widok powierzchni ścian. Zarówno wewnątrz, jak z zewnątrz wyraźnie czytelne są liczne zawilgocenia (i wynikające stąd zabrudzenia oraz być może zasolenia), a także ślady korozji biologicznej (w załamach murów zewnętrznych i na różnej wysokości niektórych ścian wnętrza). Wyglądający na nowy, cokół kamienny płytowy na ścianach kruchty południowej jest niestarannie osadzony, a jego materiał (porowaty piaskowiec) jest mocno narażony na zawilgocenia (obecnie bardziej widoczne w partiach górnych). Ocena wizualna, z dalszej perspektywy pozytywnej, jest coraz gorsza w miarę podejścia do świątyni dla szczegółowego oglądu. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodach jest duże — różnica od punktu rosy wynosi średnio zaledwie 0,85°C (dla 15 punktów pomiarowych); podczas badań kondensacja występowała na północnej ścianie nawy i w przyziemiu wieży.</p> <p>Posadzki: Grunt okalający jest na większości obwodu kościoła niżej niż poziom posadzki wewnątrz; na wejściach od południa są kamienne progi o wysokości 10–12 cm. Posadzki w kościele są dość nowe, występują tu płyty granitowe, głównie o wymiarach ok. 40 × 40 cm, oraz niski cokolik. Stan posadzki jest dobry, aczkolwiek widoczne są braki wykonawstwa.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: Kościół jest ogrzewany — są dwa piece akumulacyjne w nawie oraz po jednym w prezbiterium i zakrystii; w trakcie badań i wizji były wyłączone. Pomiaru temperatury w trakcie pomiarów (w listopadzie 2020 r.) pokazały następującą wielkość: na zewnątrz 10,5°C, wewnątrz 13,1–13,6°C.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 88–91%; przy wilgotności zewnętrznej 69%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 11,7–12,7°C, przy temperaturze punktu rosy 10,2–12,0°C.</p> <p>Wentylacja: Otworów wentylacyjnych pośrednich w przestrzeni strychowej kościoła nie ma, być może służył do tego, obecnie zaślepiony, okrągły otwór w zworniku przęsła sklepienia w nawie przy łuku tęczowym. W kościele funkcjonuje (na co wskazują odnotowane niewielkie przepływy powietrza do otwartego wejścia na wieżę) nawiew z prezbiterium — poprzez dwa otwory wlotowe od zewnątrz u dołu ściany wschodniej i dwie kratki w posadzce. W niektórych oknach występują otwierane kwatery; według słów ks. Proboszcza kościół jest przewietrzany.</p>

1	Obiekt	KARTA ROZPOZNANIA TERENOWEGO OBIEKTU NR 18
2	Prace przy obiekcie	<p>Dane z MKiDN: Zadanie nr 5830/11 — osuszanie ścian przyziemia.</p> <p>Dokumentacja: — od ks. Proboszcza pozyskano wrywkową dokumentację w postaci: strony tytułowej „Projekt budowlano-wykonawczy ... budowy drenażu wokół murów wraz z odprowadzeniem wód deszczowych z dachu kościoła parafialnego...” — wykonany w 2015 r., stronę z opisu nieokreślonej dokumentacji z 2008 r. przedstawiającą dyspozycje projektowe co do ścian fundamentowych i obwodowych (zadysponowano tu m.in.: wprowadzenie poziomej przepony izolacyjnej — w murach kamiennych z zastosowaniem preparatów na bazie żywic akrylowych nisko lepkich, w murach ceglanych z użyciem preparatów krzemionkowych), skucie tynków na ścianach obwodowych kościoła, kaplic, kruchty i zakrystii (bez dalszych dyspozycji, ale z zaleceniem podjęcia odpowiednich decyzji przez służby konserwatorskie); harmonogram i preliminarz całkowitych kosztów zadania wraz ze źródłami finansowania, przygotowany przez ks. Proboszcza prawdopodobnie w 2011 r., zawierający m.in. zakres robót izolacyjnych (wykonanie przepony poziomej po części preparatem krzemianowym, po części żywicą akrylową).</p> <p>Prace wykonane — według danych z parafii wykonano: izolację poziomą (w 2011 r.), instalację drenażu i kanalizacji deszczowej (w 2015 r.), częściową wymianę okien, prace konserwatorskie przy elewacjach od zachodu i we wnętrzu (w toku); — stwierdzone w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej w listopadzie 2020 r. i w lipcu 2021 r. i dostępne do bezpośrednich oględzin: wykopanie rowu wokół ścian zewnętrznych zasypanego ziemią i częściowo grubym żwirem, wykonanie przepony poziomej (na co wskazują widoczne na kilku fragmentach ścian zaślepione otwory po nawierceniach w murze na zmiennej wysokości ok. 20–30 cm nad cokołem oraz na licu wewnętrznym ponad posadzką), skucie tynków wewnętrznych na części ścian i na elewacjach zachodniej części kościoła z pozostawieniem kamiennego łoża, skucie dolnych partii tynków nad cokołem, wykonanie obejścia wokół kościoła o nawierzchni z dwuwarstwowej kostki betonowej (na fragmencie z kostki granitowej), wykonanie odprowadzenia z dachu wód opadowych (na co wskazuje zagłębienie w grunt rur spustowych i założenie systemowych wpustów), wykonanie nowego pokrycia dachu (dachówka ceramiczna).</p>
3	Otoczenie i uwarunkowania zewnętrzne	<p>Zagospodarowanie zewnętrzne: Kościół położony jest na północno-wschodnich obrzeżach pasmowo ukształtowanej wsi w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej. Zbliżona do kwadratu działka znajduje się na niewielkim stoku biegnącym z południa na północ. W południowej części działki nachylenie terenu jest dość znaczne. Obwiedziona jest ogrodzeniem — po części murem, po części betonowym ażurowym; drzewostan jest przetrzebiony. Możliwe są anomalie podziemne związane z dawniejszym funkcjonowaniem tu klasztoru (na południe od kościoła). Dojście główne prowadzi długą aleją od strony zachodniej.</p>
4	Odprowadzenie wód opadowych	<p>Ukształtowanie obejścia: Teren działki wykazuje dość wyraźny spadek w stronę północną i niewielkie spadki od murów kościoła. Przy murach wykształcono wąski pas pod opaskę, nie do końca wypełniony ziemią i żwirem, ograniczony betonowym krawężnikiem. Bezpośrednio za nim znajduje się droga procesyjna utwardzona kostką betonową. Kostkę ułożono na wcześniejszą nawierzchnię betonową, a więc poziom drogi wokół kościoła podwyższono o ok. 20 cm. Dalej jest ciągnący się do muru ogrodzenia trawnik. Przycięte drzewa rosną rzadko po stronie północnej, a dojście główne obrzeżone jest tujami.</p>

		<p>Zagospodarowanie wód opadowych: Orynnowanie jest wiszące (na końcu dość wydatnego gzymsu), a rury spustowe wprowadzone w grunt, gdzie wystają systemowe skrzynki wpustowe z PCW (wyprowadzone dalej, zapewne do jakiegoś systemu wiejskiej kanalizacji deszczowej). Odnotowano też występowanie studzienek w bliskości murów zewnętrznych, co może świadczyć o wykonaniu (objętego ww. projektem) drenażu. Rury spustowe są systemowe, bezszwowe, a obróbki otworowe nowe, kompletne i sprawne. Występujący na części ścian cokół ma występ wykończony tynkiem, na fragmentach nieremontowanych już zniszczony. Zagospodarowanie wód opadowych na terenie przykościelnym nie jest zorganizowane. Woda opadowa z południowej części działki kieruje się do rowów wykonanych wokół kościoła i zapewne przenika w głąb gruntu.</p>
5	Mury i posadzki	<p>Mury: W części romańskiej kościoła występują mury z kamiennych bloków zewnętrznych i ruchomego, niejednorodnego wypełniska. Nowsze kaplice mają ściany ceglane z fragmentami rozbiórkowego, kamiennego fundamentowania; przedłużenie prezbiterium zapewne jest ceglane. Większość elewacji jest tynkowana — z wyjątkiem remontowanej niedawno nawy części romańskiej (zachodnie fragmenty nawy). W środku również większość ścian oraz sklepienia w prezbiterium pokryta jest tynkiem, oprócz fragmentów kamiennego lica w prezbiterium; deskowanie płaskiego stropu nawy polichromowane. Grubość murów wynosi średnio 100 cm. Sądząc po śladach otworów iniekcyjnych, przeponę poziomą wykonano od zewnątrz i od środka, na wysokości ponad cokołem (nad poziomem posadzki). Nie zauważono śladów izolacji pionowej. Nowe tynki (i wymalowanie) założono na fragmentach elewacji zachodniej części obiektu. Dla obiektu przeprowadzono (w listopadzie 2020 r.) badania wilgotności murów od zewnątrz (19 punktów pomiarowych) i od wewnątrz (również 19 punktów pomiarowych). Według przyjętej przez wykonującego pomiarów skali pomiarów wykazały wysoki stopień zawilgocenia, a w wielu miejscach stan wręcz mokry. Od wewnątrz wolne od wilgoci są jedynie ściany prezbiterium i kaplicy północnej; od zewnątrz stan krytyczny wykazują ściany prezbiterium, zakrystii i kaplicy południowej (wraz z przyległym fragmentem nawy) — wysoki poziom zawilgocenia odnotowano tu w dolnych, ale też i w wyższych partiach ścian. Stan taki potwierdza obecny wygląd powierzchni ścian. Zarówno wewnątrz, jak i zewnątrz (w części nie poddanej ostatnim pracom konserwatorskim, które objęły jedynie zachodnią część kościoła) widoczne są powierzchnie zawilgocone, wysolenia oraz ślady korozji biologicznej; szczególnie dotyczy to partii cokołowej kaplicy południowej (z licznymi ubytkami, złuszczeniami tynku). Widoczna jest też korozja ceglanoego materiału na fragmentach podmurówki. Ocena wizualna, na wejściu od strony zachodniej, pozytywna (bo tu były elewacje ostatnio odnowione). Wygląd dalszego obwodu obiektu jest już zły — zawilgocenia i wynikające stąd zabrudzenia i zniszczenia substancji elewacji są tu znaczne. Wewnątrz prowadzone są badania i konserwacja wypraw ściennych; odkryte polichromie na sklepieniach i na stropie w stanie dobrym, po konserwacji. Prawdopodobieństwo kondensacji pary wodnej w przegrodach jest umiarkowane — różnica od punktu rosy wynosi średnio 2,7°C (dla 16 punktów pomiarowych); ryzyko kondensacji występowało w ścianach kruchty i kaplicy południowej. W obiekcie dokonano we wrześniu 2021 r. pomiarów uzupełniających metodą wagosuszarkową. Pomiarów (w pięciu miejscach) wykazały duże zawilgocenie masowe murów, szczególnie w dolnych partiach i — co znamienne — po obu stronach poziomu iniekcji. Występuje również dość duże zasolenie; dla trzech miejsc pomiarów stwierdzono stan średni i niski (najwięcej było chlorków). Pomiarów temperatury muru i punktu rosy (w dwóch miejscach) wykazały pewne ryzyko kondensacji pary wodnej — różnica 2,1°C i 2,7°C. Szczegółowe dane pomiarowe w Aneksie nr 2.</p>

		<p>Posadzki: Grunt okalający na całości obwodu kościoła jest zbliżony do poziomu jego posadzki. Posadzki w kościele są różne — w nawie deskowanie zapewne na legarach, w prezbiterium parkiet, a w kruchcie terakota z płytą dawnej mensy ołtarzowej pośrodku. Stan posadzki drewnianej jest fragmentami zły. Dość wąskie deski podłogowe pozwalają na sugestię, że jest to podłoga relatywnie niedawno wymieniona.</p>
6	Klimat wnętrza	<p>Ogrzewanie: W kościele nie ma ogrzewania. Pomiary temperatury w trakcie prac badawczych (w listopadzie 2020 r.) pokazały następujące wielkości: na zewnątrz 8,6°C, wewnątrz 11,4–14,7°C.</p> <p>Wilgotność: Zmierzone w trakcie badań na wysokości 1 m parametry wilgotności powietrza we wnętrzu wynosiły 72–79%; przy wilgotności zewnętrznej 96%. Temperatura powierzchni murów wynosiła 10,4–13,4°C, przy temperaturze punktu rosy 8,1–10,2°C.</p> <p>Wentylacja: Otworów wentylacyjnych pośrednich w przestrzeń strychową kościoła nie ma, z wyjątkiem niewielkiego otworu wokół żyrandola nawy. Przestrzeń nawy uzyskała w ostatnim czasie wydatny nawiew przez portal zachodni zamykany kratą. Ponadto nowe okna mają pola otwierane. Poddasze jest wentylowane poprzez otwory okienne szczytu zachodniego przesłonięte nieszkłoną, ażurową żaluzją. Niemniej w 2020 r. przepływów powietrza wewnątrz kościoła nie stwierdzono; w kościele nie czuje się wyraźnego zapachu stęchlizny.</p>